

INVEST BANKA MONTENEGRO AD, PODGORICA

FINANSIJSKI ISKAZI

31. DECEMBAR 2014. GODINE

I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

SADRŽAJ

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1 - 2
Bilans uspjeha	3
Bilans stanja	4
Iskaz o promjenama na kapitalu	5
Iskaz o tokovima gotovine	6
Napomene uz finansijske iskaze	7 - 51

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Skupštini akcionara Invest banke Montenegro AD, Podgorica

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza (strane 3 do 51) Invest banke Montenegro AD, Podgorica (u daljem tekstu: „Banka”), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2014. godine i odgovarajući bilans uspjeha, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz finansijske iskaze.

Odgovornost rukovodstva za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i fer prezentaciju ovih finansijskih iskaza u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za sastavljanje finansijskih iskaza koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim iskazima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije i Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore. Ovi standardi nalažu usaglašenost sa etičkim principima i da reviziju planiramo i obavimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski iskazi ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanivanjima u finansijskim iskazima. Izbor postupaka zavisi od revizorskog prosuđivanja, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih grešaka sadržanih u finansijskim iskazima nastalih usled kriminalne radnje ili greške. Prilikom procjene ovih rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih iskaza u cilju osmišljavanja najboljih mogućih revizorskih procedura, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i vrednovanje značajnijih procjena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih iskaza.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju solidnu osnovu za izražavanje našeg kvalifikovanog mišljenja.

Osnove za kvalifikovano mišljenje

Kao što je objelodanjeno u napomeni 16 uz finansijske iskaze, na dan 31. decembra 2014. godine, ukupni bruto krediti i potraživanja od klijenata iznose EUR 29,507 hiljada. Banka ima koncentraciju kreditnog rizika po osnovu kredita odobrenih manjem broju komitenata, kod kojih je izvršeno restrukturiranje, u smislu prolongiranja rokova otplate. Ukupna bruto izloženost ovih komitenata iznosi najmanje EUR 8,529 hiljada na dan 31. decembra 2014. godine za koje je evidentirana ispravka vrijednosti u iznosu od EUR 8 hiljada. Na osnovu raspoložive dokumentacije i izvršenih revizorskih procedura nismo bili u mogućnosti da se u dovoljnoj mjeri uvjerimo u mogućnost naplate cjelokupnog iznosa potraživanja putem realizacije kolaterala i time u adekvatnost formirane ispravke vrijednosti, kao i efekte koje ovo pitanje može imati na priložene finansijske iskaze i pokazatelje poslovanja propisane Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore.

Kao što je objelodanjeno u napomeni 17d uz finansijske iskaze, na dan 31. decembra 2014. godine, investicije u zavisna preduzeća u iznosu od EUR 2,000 hiljada se u cjelosti odnose na ulog u preduzeće Global Carbon d.o.o. Podgorica. Banka nije izvršila obezvredjenje vrijednosti navedenog ulaganja, a na bazi raspoložive dokumentacije nismo bili u mogućnosti da se uvjerimo u adekvatnost vrednovanja navedenog ulaganja na dan 31. decembra 2014. godine, kao i efekte koje ovo pitanje može imati na priložene finansijske iskaze.

(nastavlja se)

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Skupštini akcionara Invest banke Montenegro AD, Podgorica (nastavak)

Osnove za kvalifikovano mišljenje (nastavak)

Kao što je objelodanjeno u napomeni 21 uz finansijske iskaze, na dan 31. decembra 2014. godine, sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja iznose EUR 1,246 hiljada, pri čemu su navedene nepokretnosti stečene u periodu od 2004. do 2012. godine. U skladu sa zahtjevima MSFI 5 - „Stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja“, stalna sredstava namijenjena prodaji vrednuju se na dan bilansa stanja po nižoj od fer vrijednosti umanjenoj za očekivane troškove prodaje i knjigovodstvene vrijednosti. Obzirom da je u prethodnim godinama rukovodstvo Banke više puta oglašavalo prodaju nepokretnosti, kao i da tokom 2013. i 2014. godine nije bilo realizovanih transakcija prodaje sredstava, nismo se mogli uvjeriti u adekvatnost vrednovanja navedenih stalnih sredstava namijenjenih prodaji, kao i efekte koje bi ovo pitanje moglo imati na priložene finansijske iskaze Banke za 2014. godinu.

Kvalifikovano mišljenje

Po našem mišljenju, osim za efekte eventualnih korekcija koje su mogle da budu utvrđene kao neophodne da smo bili u mogućnosti da se uvjerimo u pitanja razmatrana u Osnovama za kvalifikovano mišljenje, finansijski iskazi prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Banke na dan 31. decembra 2014. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Deloitte d.o.o. Podgorica
Crna Gora
18. maj 2015. godine

Žarko Mionić, Ovlašćeni revizor
(Licenca broj 062 izdata 10. marta 2011. godine)

INVEST BANKA MONTENEGRO AD, PODGORICA

BILANS USPJEHA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2014. godine
(Iznosi u hiljadama EUR)

	<u>Napomene</u>	<u>2014.</u>	<u>2013.</u>
Prihodi od kamata	3.1., 6a	2,304	2,203
Rashodi kamata	3.1., 6b	<u>(943)</u>	<u>(901)</u>
Neto prihodi od kamata		1,361	1,302
Prihodi od dividendi		8	10
Troškovi obezvrjeđenja	3.6., 7a	(31)	74
Troškovi rezervisanja	3.6., 7b	(1)	(2)
Prihodi od naknada	3.1.,8a	287	282
Rashodi naknada	3.1.,8b	<u>(244)</u>	<u>(191)</u>
Neto prihodi od naknada		43	91
Neto dobiti od finansijskih instrumenata koji se drže za trgovinu		17	9
Neto dobiti/(gubici) od investicionih hartija od vrijednosti		3	(100)
Neto gubici od kursnih razlika	3.2	(18)	12
Troškovi zaposlenih	9	(670)	(609)
Opšti i administrativni troškovi	10	(503)	(477)
Troškovi amortizacije	11	(165)	(184)
Ostali rashodi		(83)	(121)
Ostali prihodi	12	<u>63</u>	<u>46</u>
OPERATIVNI PROFIT		24	51
Porez na dobit	3.3.,13	<u>(3)</u>	-
NETO PROFIT		<u>21</u>	<u>51</u>

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Ovi finansijski iskazi su odobreni od strane rukovodstva Invest banke Montenegro AD, Podgorica 30. januara 2015. godine u Podgorici.

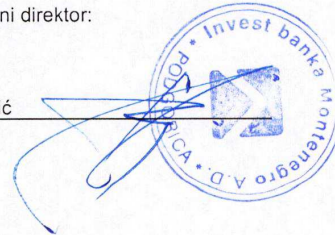
Odobreno od strane i potpisano u ime Invest banka Montenegro AD, Podgorica

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih iskaza

Radunović M.
Milanka Radunović

Glavni Izvršni direktor:

Zoran Nikolić

BILANS STANJA
 Na dan 31. decembra 2014. godine
 (U hiljadama EUR)

	Napomene	31. decembra 2014.	31. decembra 2013.
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	14	2,383	2,337
Kredit i potraživanja od banaka	15	2,473	323
Kredit i potraživanja od klijenata	3.5.,16	29,289	25,231
Finansijska sredstva koja se drže za trgovanje		-	100
Investicione hartije od vrijednosti			
- raspoložive za prodaju	17a	1,102	989
- koje se drže do dospeljeća	17b	567	50
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	17c	1,261	1,261
Investicije u zavisna preduzeća	17d	2,000	2,000
Nekretnine, postrojenja i oprema	18	1,356	1,417
Nematerijalna sredstva	19	166	207
Ostala finansijska potraživanja	20	2,408	2,444
Ostala poslovna potraživanja	21	1,262	1,279
UKUPNA SREDSTVA		44,267	37,638
OBAVEZE			
Depoziti banaka		950	5,400
Depoziti klijenata	22	21,822	11,336
Pozajmljena sredstva od banaka	23	-	5,438
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	23	6,147	10
Rezerve	24	2	4
Odložene poreske obaveze		7	7
Ostale obaveze	25	200	321
UKUPNE OBAVEZE		29,128	22,516
KAPITAL			
Akcijski kapital	26	13,844	13,844
Emisione premije		2	2
Neraspoređena dobit		-	114
Dobit tekuće godine		21	51
Ostale rezerve		1,272	1,111
UKUPAN KAPITAL		15,139	15,122
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		44,267	37,638
VANBILANSNA EVIDENCIJA	28	152,885	80,933

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2014. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>Akcijski kapital</u>	<u>Emisione premije</u>	<u>Ostale rezerve</u>	<u>Neraspoređe na dobit</u>	<u>Ukupno</u>
Stanje, 1. januar 2013. godine	13,844	2	1,111	114	15,071
Dobit tekuće godine	-	-	-	51	51
Stanje, 31. decembar 2013. godine	13,844	2	1,111	165	15,122
Stanje, 1. januar 2014. godine					
Prenos dobitka na ostale rezerve	-	-	165	(165)	-
Umanjenje revalorizacionih rezervi	-	-	(4)	-	(4)
Dobit tekuće godine	-	-	-	21	21
Stanje, 31. decembar 2014. godine	13,844	2	1,272	21	15,139

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE
**U periodu od 1. januara do 31. decembra 2014. godine
(U hiljadama EUR)**

	<u>Napomene</u>	<u>2014.</u>	<u>2013.</u>
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
Prilivi po osnovu kamata		2,196	1,659
Odlivi po osnovu kamata		(943)	(901)
Prilivi po osnovu naknada i provizija		287	282
Odlivi po osnovu naknada i provizija		(244)	(191)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače		(1,253)	(1,381)
Povećanje/smanjenje kredita i ostale aktive		(4,258)	1,583
Prilivi/(odlivi) po osnovu depozita i ostalih obaveza		6,334	(1,185)
Plaćeni porezi		(149)	(31)
Ostali prilivi		103	9
<i>Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz poslovnih aktivnosti</i>		<u>2,073</u>	<u>(156)</u>
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
Kupovina nekretnina i opreme		(15)	(20)
Kupovina nematerijalnih ulaganja		(48)	(94)
Državni zapisi		(520)	392
<i>Neto prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja</i>		<u>583</u>	<u>278</u>
TOKOVI GOTOVINE IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI			
Povećanje/(smanjenje) pozajmljenih sredstava, neto		699	(372)
<i>Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz aktivnosti finansiranja</i>		<u>699</u>	<u>(372)</u>
Efekat kursnih razlika		(18)	12
Neto smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata		2,171	(238)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda		<u>1,260</u>	<u>1,498</u>
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju godine	3.4., 30	<u><u>3,431</u></u>	<u><u>1,260</u></u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni
dio ovih finansijskih iskaza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Invest banka Montenegro AD, Podgorica (u daljem tekstu: Banka) je pravni sljedbenik Pljevaljske banke AD, Pljevlja. Skupština akcionara Pljevaljske banke AD, Pljevlja je 20. novembra 2006. godine donijela Odluku kojom se mijenja naziv i sjedište Banke. Odlukom o promjeni naziva Banke, broj 03-3437/3, mijenja se naziv Banke u Invest banka Montenegro, Akcionarsko društvo Podgorica. U skladu sa Odlukom o promjeni sjedišta i adrese, broj 03-3437/4, sjedište Banke je u Podgorici u ulici Bulevar Svetog Petra Cetinjskog broj 115.

U skladu sa Zakonom o bankama, Ugovorom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobrava kredite i druge plasmane iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično.

Pored ovih poslova može da obavlja i sljedeće poslove:

- izdavanje garancija i preuzimanje drugih obaveza;
- kupovina i naplata potraživanja;
- izdavanje, obrada i evidentiranje platnih instrumenata;
- platni promet sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trgovina u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja;
- prikupljanje podataka, izrada analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- čuvanje sredstava i hartija od vrijednosti;
- depozitarne poslove i
- druge pomoćne poslove iz domena poslovanja banke.

Organi Banke su: Skupština akcionara i Odbor direktora. Skupština akcionara je najviši organ Banke. Pravo upravljanja akcionari ostvaruju neposredno ili preko svojih pismeno opunomoćenih predstavnika. Akcionari imaju broj glasova na Skupštini akcionara srazmjerno broju akcija. Odbor direktora je organ upravljanja Bankom. Skupština akcionara bira i opoziva Odbor direktora Banke. Odbor direktora Banke ima 5 članova od kojih su većina nezavisna od Banke. Izvršni direktor je član Odbora direktora, ali ne može biti predsjednik, odnosno predsjedavajući Odbora direktora.

Stalna tijela Odbora direktora su Odbor za reviziju, Odbor za upravljanje promjenama informacionih sistema i Komitet za upravljanje aktivom i pasivom Banke (ALCO). Odbor za upravljanje promjenama informacionog sistema i Komitet za upravljanje aktivom i pasivom banke imaju po šest članova, čiji su predsjednici izvršni direktori Banke, a članovi rukovodioci ili direktori organizacionih jedinica Banke. Odbor za reviziju ima u svom sastavu tri člana, od kojih većina nijesu povezani sa Bankom.

Glavni Izvršni direktor Banke je izvršni rukovodilac Banke. Za svoj rad Glavni izvršni direktor je odgovoran Odboru direktora Banke.

Na dan 31. decembra 2014. godine Banka je imala 30 zaposlenih radnika (31. decembra 2013. godine: 30 zaposlenih radnika).

Banka ima centralu u ulici Svetog Petra Cetinjskog broj 115 u Podgorici.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza

Banka ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore („Sl. list CG“, br. 69/05, br.80/08 i br.32/11) koji podrazumijevaju primjenu Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i odluka Centralne banke Crne Gore koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Finansijski iskazi Banke su pripremljeni u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih iskaza banaka („Sl. list CG“, br. 15/12 i 18/13).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA (nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza (nastavak)

Prilikom sastavljanja ovih finansijskih iskaza Banka je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ali koji se u dijelu evidentiranja potraživanja za koje su se stekli uslovi za isključivanje iz bilansa Banke, formatu prezentacije finansijskih iskaza razlikuju od zahtjeva MSFI i MRS primjenljivih na dan 31. decembra 2014. godine.

Zbog potencijalno značajnih efekata koje gore navedena pitanja mogu imati na realnost i objektivnost finansijskih iskaza Banke, priloženi finansijski iskazi se ne mogu tretirati kao finansijski iskazi sastavljeni u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Ovi finansijski iskazi ne uključuju poslovanje zavisnog pravnog lica Global Carbon DOO, Podgorica koje je 100% u vlasništvu Banke i ne predstavljaju konsolidovane finansijske iskaze.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim, bankarskim i poreskim propisima Crne Gore.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i funkcionalna i izvještajna valuta Banke je euro (EUR).

2.2. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena. Najznačajnije procjene i pretpostavke su izvršene na sledećim bilansnim pozicijama:

- Rezervisanja po kreditima i kamatama
- Rezervisanja za depozite kod drugih banaka
- Rezevisanja za trajne uloge
- Rezervisanja za vanbilansne stavke
- Rezervisanje za otpremnine
- Rezervisanja za sudske sporove
- Korisni vijek trajanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina i opreme

U finansijskim iskazima Banke izvršeno je rezervisanje, obračunato od strane aktuaru, po osnovu procijenjene sadašnje vrijednosti sredstava za otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade zaposlenima nakon ispunjenih uslova, korišćenjem metode kreditiranja projektovane jedinice. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Banka dosledno primjenjuje računovodstvene politike iz perioda u period. U slučaju promjene računovodstvene politike, kada se takva promjena pokaže prikladnom, Banka retroaktivno primjenjuje promjenjenu računovodstvenu politiku na ranije periode prikazane u finansijskim iskazima sastavljenim za godinu u kojoj je računovodstvena politika promjenjena, ukoliko su efekti iste materijalno značajni.

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata i naknada

Prihodi i rashodi po osnovu kamata se priznaju u bilansu uspjeha za sve instrumente, prema cijeni amortizacije uz primjenu metode efektivne kamatne stope.

Metod efektivne kamatne stope je metod izračunavanja cijene amortizacije finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza i alokacije prihoda po osnovu kamate ili rashoda po osnovu kamate na odgovarajuće vremenske periode. Efektivna kamatna stopa je stopa koja diskontuje procijenjena buduća gotovinska plaćanja ili prilive tokom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili, tamo gdje je to izvodljivo, kraćeg perioda na sadašnju vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Pri izračunavanju efektivne kamatne stope, Banka procjenjuje gotovinske tokove razmatrajući sve ugovorene uslove finansijskih instrumenata (npr. opcije avansnih plaćanja) ali ne razmatra buduće gubitke po osnovu kreditnog rizika. Kalkulacije uključuju sve naknade i provizije plaćene ili primljene između ugovorenih strana koje su integralni dio efektivne kamatne stope, troškova transakcije i svih drugih premija ili popusta.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata i naknada (nastavak)

Prihodi i rashodi po osnovu kamata, uključujući zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda.

Prihodi po osnovu naknada za bankarske usluge i rashodi po osnovu naknada i provizija se utvrđuju u trenutku dospjeća za naplatu, odnosno kada su ostvareni.

Prihodi i rashodi po osnovu naknada za odobravanje kredita i garancija obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda, primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.2. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene.

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici po osnovu kursnih razlika. Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan. Obračun deviznih iznosa je vršen u skladu sa zahtjevima regulative, po zvanično objavljenim kursovima od strane Centralne banke Crne Gore

3.3. Lizing

Zakupi nekretnina i opreme kod kojih se potpuno prenose svi rizici i koristi koje proističu iz vlasništva nad sredstvima računovodstveno se obuhvataju kao finansijski lizing.

U momentu zaključivanja ugovora finansijski lizing se priznaje kao sredstvo po fer vrijednosti i kao finansijska obaveza, isključujući iznos kamate za plaćanje budućih zakupnina. Otplata zakupa dijeli se na kamatu i vraćanje glavnice prema izračunatim anuitetima. Amortizacija sredstva koje je predmet lizinga vrši se tokom vijeka upotrebe sredstva ili tokom trajanja zakupa u zavisnosti od toga koji je od ova dva perioda kraći.

Troškovi kamata terete rashod perioda, odnosno bilans uspjeha na proporcionalnoj osnovi na preostali saldo zakupnine. Razlika između budućih vrijednosti minimalnih plaćanja zakupa i njihovih sadašnjih vrijednosti predstavlja buduća plaćanja zakupa koja se evidentira kao finansijska razlika po osnovu zakupa. Zakup sredstava kod kojih su sve koristi i rizici u vezi sa vlasništvom zadržani kod zakupodavca smatraju se i evidentiraju kao operativni (poslovni) lizing. Plaćanja zakupa po osnovu poslovnog lizinga priznaju se kao rashodi u bilansu uspjeha tokom trajanja zakupa.

3.4. Porezi i doprinosi

Porez na dobit

Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG”, br. 80/04, 40/08, 86/09 i 14/12). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice. Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica i Odlukom o novom kontnom okviru za banke Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG” 55/12).

Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak, poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina. Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.4. Porezi i doprinosi (nastavak)

Porez na dobit (nastavak)

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnove sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na dan bilansa stanja ili poreske stope koje su nakon tog dana stupile na snagu, koriste se za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

3.5. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Novčana sredstva iskazana u bilansu stanja uključuju gotovinu u blagajni, trezoru i bankomatima i na računima kod depozitnih institucija, odnosno na računima Centralne banke Crne Gore i drugih banaka.

Ekvivalenti gotovine iskazani u bilansu stanja obuhvataju kratkoročna, visokolikvidna ulaganja koja se brzo pretvaraju u poznate iznose gotovine i koja su predmet beznačajnog uticaja rizika od promjene vrijednosti.

Novčani tokovi koji nastaju iz transakcija u stranoj valuti evidentiraju se u izvještajnoj valuti, primjenom deviznog kursa na datum novčanog toka, odnosno na dan priliva i odliva gotovine.

Novčani tok inostranog subjekta kod ulaganja u inostrani subjekt banka preračunava u svoju izvještajnu valutu primjenom deviznog kursa na datum novčanog toka.

Banka koristi direktan metod za izvještavanje o novčanim tokovima iz poslovnih aktivnosti.

3.6. Finansijski instrumenti

Banka u bilans stanja uključuje finansijske instrumente u skladu sa MRS 39, Finansijski instrumenti – Priznavanje i odmjeravanje.

Pod finansijskim instrumentom se podrazumijeva svaki ugovor kojim nastaje finansijsko potraživanje ili finansijska obaveza Banke, uz istovremeno nastajanje finansijske obaveze, odnosno finansijskog potraživanja trećih lica.

Svi finansijski instrumenti se, u skladu sa Međunarodnim standardima za finansijsko izvještavanje, klasifikuju u odgovarajuće kategorije.

Plasmani po osnovu kredita i slični plasmani, kao i potraživanja koja iz njih proizilaze klasifikuju se kao plasmani drugim bankama i plasmani klijentima i iskazuju se u bilansu stanja po amortizovanoj vrijednosti, koja predstavlja prvobitnu vrijednost plasmana umanjenu za izvršene otplate, korigovanu za iznos obezvrjeđenja obračunat u skladu sa internom metodologijom banke, usklađenom sa Odlukom o minimalnim standardima upravljanja kreditnim rizikom u bankama, a koji se evidentira preko računa ispravke vrijednosti definisan Odlukom o kontnom okviru. Obračunata kamata i efekti promjene vrijednosti plasmana po kreditima knjiže se kao prihodi od kamate i ostali slični prihodi.

Procijenjena vrijednost rezervi za kreditne gubitke po osnovu rizika naplativosti utvrđena primjenom metodologije Centralne banke Crne Gore se obračunava ali se knjigovodstveno ne evidentira. Visina ovih rezervi će se na kraju poslovne godine odraziti na visinu kapitala banke, na način definisan Odlukom o minimalnim standardima upravljanja kreditnim rizikom u bankama.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

Kreditni odobreni u drugim valutama sadrže deviznu klauzulu, odnosno čiji anuitet u Eur-ima zavisi od kursa strane valute na dan dospelja ili od indeksa rasta cijena na malo, tretiraju se kao finansijski instrumenti sa ugrađenim derivatom. Glavnica u Eur-ima se iskazuje po amortizovanoj vrijednosti definisanoj u prethodnom stavu. Razlika između preračunate vrijednosti kredita po kursu na dan bilansiranja, odnosno primjenom ugovorenog indeksa, i vrijednosti glavnice u Eur-ima iskazuje se u okviru prihoda od kamate i ostalih sličnih prihoda u iznosu koji je naplaćen, ili dospio za plaćanje do datuma bilansiranja. Odstupanja od stvarne vrijednosti iskazuju se kao pozitivna ili negativna kursna razlika, u zavisnosti od kursa valute u kojoj se vodi potraživanje.

Banka vrši procjenu obezvrjeđenja potraživanja u skladu sa internom metodologijom banke, a tako obračunati iznosi obezvrjeđenja na računima ispravki vrijednosti terete troškove poslovanja.

Potraživanja koja zadovoljavaju uslove za otpis iz bilansne evidencije, Banka je dužna da otpiše 100% na teret troškova, isknjiži iz aktive Banke i ista vodi na memorandum računu koji služi za interne evidencije banke. Trošak ovog otpisa mora biti prenijet na račun rashoda po osnovu direktnog otpisa potraživanja.

Za iznos naplaćenih otpisanih potraživanja, Banka odobrava prihode od naplaćenih otpisanih potraživanja.

Banka po osnovu realizacije prenosa prava svojine na instrumentima obezbjeđenja potraživanja u svoju korist, svu stečenu imovinu knjiži kao sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja, koju može držati na tom računu maksimum četiri godine od datuma sticanja. Nakon isteka četiri godine sva stečena imovina se računovodstveno tretira kao ulaganje u nepokretnosti i osnovna sredstva.

Obaveze po primljenim kreditima se iskazuju u bilansu stanja primjenom računovodstvene politike koja je istovjetna sa računovodstvenom politikom za plasmane po kreditima.

Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha koje se u bilansu stanja iskazuju kao imovina ili obaveze po tržišnoj vrijednosti. Povećanje njihove tržišne vrijednosti se knjiži u korist prihoda, a smanjenje u korist rashoda.

U hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja klasifikuju se oni finansijski instrumenti koji imaju utvrđene rokove dospelja, a koje rukovodstvo namjerava da drži do roka dospelja, odnosno realizuje na dan dospelja. Obračunata kamata i efekti promjene vrijednosti ovih hartija od vrijednosti knjiže se kao prihodi od kamate i ostali slični prihodi. Obezvrjeđenje hartija od vrijednosti koje se drže do dospelja se vrši u skladu sa metodologijom banke, a računovodstveno sprovodi preko računa ispravki, a na teret troškova poslovanja.

U hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju klasifikuju se sve ostale hartije od vrijednosti, uključujući učešća u kapitalu drugih pravnih lica i u bilansu stanja se iskazuju po tržišnoj vrijednosti utvrđenoj na berzi ili drugom priznatom finansijskom tržištu; ili ukoliko tržišna vrijednost nije poznata, odnosno ne može biti utvrđena koriste se tržišne cijene kotiranih hartija od vrijednosti sa sličnim karakteristikama.

Nakon inicijalnog priznavanja, nerealizovani dobiti i gubici koji proizilaze iz promjena fer vrijednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju priznaju se direktno u okviru kapitala (revalorizacionih rezervi), sve dok se finansijsko sredstvo ne proda ili ne obezvrijedi kada se kumulativni dobitak/gubitak prethodno priznat u okviru kapitala priznaje u bilansu uspjeha.

Primljene dividende po osnovu ulaganja u akcije drugih pravnih lica prikazuju se kao prihodi od dividende u trenutku njihove naplate. Za procjenjene iznose rizika za učešća u kapital drugih pravnih lica Banka vrši izdvajanje rezervi na teret troškova poslovanja.

Kreditni

Kreditni odobreni od strane Banke evidentiraju se u poslovnim knjigama u momentu prenosa sredstava korisniku kredita.

Kreditni su iskazani u bilansu stanja u visini odobrenog plasmana uvećanog za iznose dospjelih kamata, umanjenog za otplaćenu glavnica i plaćene kamate i obezvrjeđenje vrijednosti koje je zasnovano na procjeni konkretno identifikovanih rizika za pojedine plasmane i rizika za koje iskustvo ukazuje da su sadržani u kreditnom portfoliju. U procjeni navedenih rizika rukovodstvo Banke primjenjuje metodologiju koja je objelodanjena u napomeni 3.7.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

Finansijske obaveze - Obaveze po kreditima

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti umanjenoj za nastale troškove transakcije. Obaveze za kredite se naknadno iskazuju po amortizovanoj cijeni. Sve razlike između ostvarenog priliva (umanjenoj za troškove transakcije) i vrijednosti otplata, priznaju se u bilansu uspjeha u periodu korišćenja kredita primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12 i 57/13) utvrđeni su: elementi upravljanja kreditnim rizikom, minimalni kriterijumi i način klasifikacije stavki aktive i vanbilansa po osnovu kojih je Banka izložena kreditnom riziku i način utvrđivanja rezervacija za pokriće potencijalnih gubitaka koji proizilaze iz izloženosti Banke kreditnom riziku. Aktivu Banke izloženu riziku, u smislu ove Odluke čine krediti, pozajmice, kamate, naknade, potraživanja po osnovu lizinga, depoziti kod banaka i avansi i sve druge stavke bilansne aktive kod kojih je Banka izložena riziku neispunjenja obaveze dužnika, kao i izdate garancije, ostala jemstva, otvoreni akreditivi i odobreni, a još neiskorišćeni krediti, kao i druge vanbilansne stavke koje predstavljaju potencijalne obaveze Banke.

Banka je dužna da za bilansne i vanbilansne stavke po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku, vrši procjenu obezvrjeđenja (za stavke bilansne aktive), odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke), kao i da te stavke klasifikuje u odgovarajuću klasifikacionu grupu kao i da izračuna rezervacije za potencijalne gubitke, u skladu sa važećom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12 i 57/13).

Obračun rezervacije za potencijalne gubitke

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12 i 57/13), Banka je primijenila sljedeće procenete i dane kašnjenja po kategorijama rizičnosti za obračun rezervacije za potencijalne gubitke:

Kategorija rizika	Na dan 31. decembra 2013. godine	
	% rezervisanja	Dani Kašnjenja
A	-	<30
B1	2	31-60
B2	7	61-90
C1	20	91-150
C2	40	151-270
D	70	271-365
E	100	>365

Rezervisanja za gubitke se prema internoj politici izdvajaju za kredite, kreditne kartice, dozvoljena prekoračenja po tekućim računima, proteste po garancijama, provizije po računima fizičkih lica, odnosno za bilansnu aktivu Banke koja je izložena kreditnom riziku i vanbilansnu izloženost Banke, koja potencijalno može biti izložena riziku.

Obračun obezvrjeđenja za stavke bilansne aktive, odnosno procjenu vjerovatnog gubitka za vanbilansne stavke

Početno vrednovanje i priznavanje bilansne aktive se vrši po fer vrijednosti, dok se naknadno vrednovanje i priznavanje bilansne aktive vrši po metodi amortizovanih troškova uz primjenu koncepta obezvrjeđenja.

Banka vrši procjenjivanje i priznavanje rezervisanja za gubitke po vanbilansnim izloženostima. Uslovi za priznavanje rezervisanja za gubitke po osnovu vanbilansnih stavki su:

- Da postoji sadašnja obaveza kao rezultat prošlih događaja,
- Da je vjerovatan odliv sredstava za izmirenje obaveze i
- Da postoji mogućnost da se obaveza procijeni

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja (nastavak)

Obračun obezvrjeđenja za stavke bilansne aktive, odnosno procjenu vjerovatnog gubitka za vanbilansne stavke (nastavak)

Procjenjivanje i priznavanje rezervisanja za gubitke po osnovu neiskorišćenih kredita se vrši na isti način kao i procjenjivanje i priznavanje kreditnih potraživanja, ukoliko Banka ima neopozivu obavezu po osnovu neiskorišćenog dijela kredita.

Procjenu obezvrjeđenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki Banka vrši na individualnoj ili na grupnoj osnovi.

Procjenu obezvrjeđenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki, na pojedinačnoj osnovi Banka je dužna da vrši za:

- sva materijalno značajna potraživanja uz napomenu da je materijalno značajno potraživanje bruto izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica veća od EUR 50 hiljada,
- sva potraživanja po osnovu kojih je dužnik Banka ili neka druga finansijska institucija,
- plasmane u hartije od vrijednosti koje se ne kotiraju na Berzi i hartije koje se čuvaju do dospjeća bez obzira na materijalnu značajnost
- materijalno značajne potencijalne obaveze, ako postoji materijalni dokaz da će garancija pasti na teret Banke,
- ostale stavke aktive

Ukoliko je potraživanje Banke materijalno značajno, a na osnovu Odluke o adekvatnosti kapitala predstavlja odbitnu stavku sopstvenih sredstava, onda se za istu ne vrši procjena obezvrjeđenja.

Procjenu obezvrjeđenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki, na grupnoj osnovi Banka je dužna da vrši za sve plasmane koji pripadaju grupi malih potraživanja, odnosno potraživanja do EUR 50 hiljada.

Procjena rezervisanja za garancije, akreditive i avale takođe se vrši na individualnoj ili grupnoj osnovi u zavisnosti da li iznos potencijalne obaveze prelazi EUR 50 hiljada, ili ne, i da li postoje objektivni dokazi o obezvrjeđenju ili ne. Ako je u pitanju materijalno značajan vanbilansni iznos onda se radi ispravka na individualnoj osnovi ukoliko postoji materijalni dokaz da će Banka biti u poziciji da vrši plaćanje po garanciji.

S obzirom na veličinu Banke, grupisanjem prema sličnim karakteristikama kreditnog rizika se ne dobijaju statistički reprezentativne kategorije za obračun ispravke vrijednosti. Zbog toga Banka cijeli portfolio dijeli na portfolio fizičkih i pravnih lica.

Nakon identifikacije pozicija bilansa stanja i vanbilansa za koje se računa obezvrjeđenje i utvrđivanja materijalno značajnih pozicija prije individualne procjene ispravke vrijednosti neophodno je utvrditi da li postoje objektivni dokazi, odnosno događaji koji ukazuju na obezvrjeđenje materijalno značajnih pozicija.

Događaji koji ukazuju na obezvrjeđenje materijalno značajnih pozicija po osnovu kojih je banka izložena kreditnom riziku, a koje su vezana za pravna lica su:

- značajne finansijske poteškoće dužnika;
- kršenje ugovorenih uslova ugovora od strane dužnika, kao što su neizmiravanje obaveza po osnovu kamata i/ili glavnice;
- kašnjenje u izmirivanju obaveza preko 90 dana za bilo koju materijalno značajnu obavezu od tog dužnika prema Banci. Prekoračenja roka dospjeća preko 90 dana smatra se prekoračenjem koje ukazuje na povećan nivo kreditnog rizika. Ovdje se ne uzima u obzir obaveza dužnika koja nije veća od EUR 200;
- postojanje velike vjerovatnoće da će dužnik ući u proces stečaja ili likvidacije ili restrukturiranja zbog finansijskih poteškoća;
- restrukturiranje plasmana (pojedinačnih kredita) uslijed pogoršanja finansijskog stanja dužnika ili produženja roka vraćanja glavnice i/ili umanjenje kamatne stope i/ili naknade, kako je to definisano Odlukom o minimalnim standardima upravljanja kreditnim rizikom;
- blokada računa dužnika;
- ekonomski, nacionalni, lokalni, tehnološki ili pravni uslovi koji mogu negativno da utiču na izmirivanje obaveza dužnika (značajno povećanje cijena ulaznih sirovina, smanjenje cijena nekretnina za hipoteke u toj oblasti, druge promjene tržišnih uslova u kojima dužnik posluje, promjena regulative koja može negativno da utiče na poslovanje dužnika, tehnološka zastarjelost proizvoda koju dužnik proizvodi i slično).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja (nastavak)

Obračun obezvrjeđenja za stavke bilansne aktive, odnosno procjenu vjerovatnog gubitka za vanbilansne stavke (nastavak)

Događaji koji ukazuju na obezvrjeđenje materijalno značajnih pozicija po osnovu kojih je banka izložena kreditnom riziku, a vezuju se za fizička lica su:

- prezaduženost dužnika (ukupne mjesečne obaveze dužnika veće od ukupnih mjesečnih primanja dužnika);
- kršenje ugovorenih uslova ugovora od strane dužnika, kao što su neizmiravanje obaveza po osnovu kamata i/ili glavnice;
- kašnjenje u izmirivanju obaveza preko 90 dana za bilo koju materijalno značajnu obavezu od tog dužnika prema Banci, odnosno neprekidni nedozvoljeni minus preko 90 dana. Prekoračenja roka dospijeca preko 90 dana smatra se prekoračenjem koje ukazuje na povećan nivo kreditnog rizika. Ovdje se ne uzima u obzir obaveza dužnika koja nije veća od EUR 20;
- pokretanje sudskog postupka za bilo koje potraživanje od dužnika;
- restrukturiranje plasmana (pojedinačnih kredita) uslijed pogoršanja finansijskog stanja dužnika (povećanje zaduženosti dužnika) ili produženje roka vraćanja glavnice i/ili umanjenje kamatne stope i/ili naknade;
- blokada računa komitenta.

a) Individualna procjena ispravke vrijednosti

Da bi se izvršio obračun ispravke vrijednosti na individualnoj osnovi neophodno je prvo:

- Utvrditi da li je u pitanju pozicija po osnovu koje je banka izložena kreditnom riziku,
- Utvrditi da li je riječ o materijalno značajnoj poziciji

Ukoliko su, na prethodno navedeno, svi odgovori pozitivni vrši se diskontovanje tokova gotovine i diskontovanje ostvarive vrijednosti kolaterala. Tokovi gotovine se diskontuju po efektivnoj kamatnoj stopi. Ti tokovi gotovine obuhvataju sve očekivane prilive po osnovu naplate kamata, glavnice i naknada.

Za obračun ispravke vrijednosti potrebne su informacije o vrstama vrijednosti kolaterala, te procenti priznavanja kolaterala, tj ostvariva vrijednost kolaterala.

Ostvariva vrijednost kolaterala se dobija kada se od razlike između procijenjene tržišne vrijednosti kolaterala i izloženosti koje su pokrivene istim kolateralom (raspoloživa vrijednost kolaterala), odbije korišćeni faktor konverzije (HC-Haircut) koji se računa na raspoloživu vrijednost kolaterala u zavisnosti od vrste kolaterala.

b) Da bi se priznao kolateral za obračun ispravke vrijednosti kolateral mora posjedovati sljedeće karakteristike:

- Posjeduje pouzdanu procijenjenu tržišnu vrijednost
- Da je unovčiv
- Da predstavlja adekvatno pokriće
- Da su validna Bančina prava za realizaciju kolaterala
- Da postoji pravno okruženje za realizaciju kolaterala

Za obračun ispravke vrijednosti takođe je potrebno utvrditi LGD i LCP.

LGD (Loss given default) predstavlja iznos konačnog gubitka koji Banka može pretrpjeti u slučaju da klijent dospije u status neizmiravanja obaveza (default status) u periodu od jedne godine.

LCP (Loss confirmation period) predstavlja period potreban za potvrdu nastalog gubitka.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja (nastavak)

c) Grupna procjena ispravke vrijednosti

Obračun obezvrjeđenja, odnosno ispravke vrijednosti za sva potraživanja prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja su manja od EUR 50 hiljada vrše se na grupnoj osnovi.

Za grupnu ispravku sve pozicije za koje se obračunava ispravka se grupišu u dvije grupe: fizička i pravna lica.

Na osnovu migracionih matrica utvrđuju se vjerovatnoće prelaska potraživanja iz jedne u drugu grupu. Posmatra se koliki je broj klijenata, umanjen za broj klijenata koji su otplatili svoje obaveze prema Banci, migrirao iz grupe kojoj je pripao na početku perioda u default grupu, tj. internu rejting grupu sa više od 90 dana kašnjenja.

Poređenjem broja klijenata za posmatranu rejting grupu koji je migrirao u internu rejting grupu koja ima status defaulta sa brojem klijenata za posmatranu rejting grupu na početku perioda umanjen za broj klijenata koji su otplatili svoje obaveze prema Banci za posmatranu rejting grupu dobija se PD (probability of default – vjerovatnoća da će potraživanja kasniti preko 90 dana) za određenu rejting grupu.

PD grupe (od I do VI) utvrđuju se na osnovu dana kašnjenja. Potraživanja sa danima kašnjenja preko 90 dana smatraju se potraživanjima koja su u default-u, odnosno nekvalitetnom aktivom.

3.8. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna ulaganja

Sve nabavke nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja vode se po nabavnoj vrijednosti koja se sastoji od nabavne cijene uvećane za zavisne troškove nabavke, a umanjene za trgovinske popuste i rabate. Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja se nakon početnog priznavanja iskazuju po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ukupan iznos obračunate amortizacije i gubitaka zbog obezvrjeđenja. Fer vrijednost nematerijalnih ulaganja i opreme čini njihova tržišna vrijednost, a ukoliko ne postoji dokaz tržišne vrijednosti procjenjuju se po amortizovanoj vrijednosti njihove zamjene. Naknadna ulaganja u nekretnine i opremu, koja utiču na poboljšanje stanja sredstava iznad njegovog početno procijenjenog korisnog vijeka upotrebe, uključuju se u knjigovodstvenu vrijednost osnovnog sredstva.

Ulaganja po osnovu tekućeg održavanja priznaju se kao rashod perioda u kom su nastala. Amortizacija se obračunava po stopama koje obezbjeđuju nadoknađivanje vrijednosti nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja u toku njihovog korisnog vijeka trajanja, primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja:

	<u>Stopa u %</u>
Građevinski objekti	10
Računari i računska oprema	33
Namještaj i oprema	10-12.5
Softver	20

Osnovicu za amortizaciju čini knjigovodstvena vrijednost nekretnine i opreme, odnosno nabavna vrijednost nekretnine, opreme i nematerijalnih ulaganja umanjena za procijenjenu rezidualnu (preostalu) vrijednost.

Razlika između iznosa amortizacije obračunatog u skladu sa računovodstvenom politikom i iznosa amortizacije koji se priznaje poreskim propisima unosi se u poreski bilans na način utvrđen poreskim propisima.

Nije bilo promjena amortizacionih stopa u odnosu na prethodnu, 2013. godinu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Obezvrjeđenje materijalne i nematerijalne imovine

Na dan bilansa stanja, rukovodstvo Banke analizira vrijednosti po kojima je prikazana nematerijalna i materijalna imovina Banke. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrjeđeno, nadoknativ iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvrjeđenja. Ukoliko je nadoknativni iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknativne vrijednosti.

Gubitak po osnovu obezvrjeđenja vrijednosti imovine priznaje se kao rashod tekućeg perioda i iskazuje se u okviru ostalih poslovnih rashoda. Ako naknadno dođe do situacije da gubitak zbog obezvrjeđenja priznat u ranijim godinama ne postoji ili se smanjio, vrijednost sredstva se povećava do revidirane procjene o njegovoj naknativnoj vrijednosti, ali tako da povećana vrijednost po kojoj se sredstvo vodi ne bude veća od vrijednosti po kojoj bi se sredstvo vodilo da nije bio u prethodnim godinama priznat utvrđeni gubitak zbog obezvrjeđivanja sredstava.

3.10. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju kada Banka ima važeću zakonsku ili izvedenu obavezu koja je rezultat prošlih događaja, kada postoji velika vjerovatnoća da će za podmirenje obaveze biti potreban odliv sredstava i kada je iznos obaveza pouzdano procijenjen.

Rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke. Iznos koji je priznat kao rezervisanje predstavlja najbolju procjenu izdataka koji je potreban za izmirenje sadašnje obaveze na dan bilansa stanja.

Rezervisanja se ispituju na dan bilansa i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procjenu. Ako više nije vjerovatno da će odliv resursa koji predstavlja ekonomske koristi biti potreban za izmirenje obaveze, rezervisanje se ukida.

3.11. Naknade zaposlenima

Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka je, takođe, obavezna da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se evidentiraju na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Obaveze po osnovu otpremnina ili drugih dugoročnih naknada zaposlenima

U skladu sa Kolektivnim ugovorom, Banka je u obavezi da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini 6 prosječnih neto zarada zaposlenih u Banci koja važi u mjesecu u kojem se vrši isplata.

Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi objelodanjeni u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

3.12. Transakcije sa povezanim licima

Prema definiciji MRS 24 povezane strane su strane koje predstavljaju:

- društva koja direktno ili indirektno putem jednog ili više posrednika kontrolišu izvještajno društvo ili su pod njegovom kontrolom, odnosno koja izvještajno društvo kontrolišu zajedno s drugim subjektima;
- pridružena društva u kojima Banka ima značajan uticaj, a koja nijesu ni povezano lice, niti zajedničko ulaganje investitora;
- fizičke osobe koje direktno ili indirektno imaju pravo glasa u Banci koje im omogućava značajan uticaj na Banku, kao i bilo koji drugi subjekt za koji se očekuje da će uticati ili biti pod uticajem povezane osobe u poslovanju sa Bankom;
- rukovodioci na ključnim položajima, odnosno osobe koje imaju ovlaštenja i odgovornosti za planiranje, usmjeravanje i kontrolisanje aktivnosti Banke, uključujući direktore i ključno rukovodstvo.

Prilikom posmatranja svake moguće transakcije sa povezanom stranom pažnja je usmjerena na suštinu odnosa, a ne samo na pravni oblik.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

4. POŠTENA (FER) VRIJEDNOST

Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja predviđaju objelodanjivanje poštene (fer) vrijednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza u napomenama uz finansijske iskaze. Za navedene potrebe, poštena (fer) vrijednost je definisana kao iznos za koji se neko sredstvo može razmijeniti, ili obaveza izmiriti, u transakciji između dobro obaviještenih i voljnih strana, međusobno suočenih. Obaveza Banke je da objelodani sve informacije u vezi sa poštenom (fer) vrijednošću sredstava, potraživanja i obaveza za koje postoje raspoložive tržišne informacije i za koje se identifikuje materijalno značajna razlika između knjigovodstvenih vrijednosti i poštene (fer) vrijednosti.

U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje finansijskih sredstava i obaveza, kao i ostalih finansijskih instrumenata, i zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, poštenu (fer) vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u uslovima nepostojanja aktivnog tržišta, kako to zahtijevaju MRS i MSFI. Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi objelodanjeni u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izveštavanje banaka. Za iznos identifikovanih procijenjenih rizika da knjigovodstvena vrijednost neće biti realizovana, vrši se ispravka vrijednosti na osnovu odluke rukovodstva Banke.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA

5.1. Upravljanje rizicima

Banka je u svome poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- kreditni rizik;
- tržišni rizik;
- rizik likvidnosti;
- operativni rizik.

Procedure za upravljanje rizicima su dizajnirane da identifikuju i analiziraju rizike, da definišu odgovarajuće limite i kontrole za upravljanje rizicima, kao i da prate izloženost Banke pojedinim rizicima. Procedure za upravljanje rizicima su predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora na nastale promjene na tržištu, proizvodima i uslugama.

Sektor za upravljanje rizicima je odgovoran za praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima o čemu se mjesečno izvještava Odboru direktora. Pored toga, praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima je u nadležnosti Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom. Banka takođe primjenjuje Međunarodno priznate standarde, prati najave i izmjene u zakonskoj regulativi analizira uticaj rizika kako bi blagovremeno uskladila svoje poslovanje sa propisima.

Banka testira osjetljivost Banke na pojedine vrste rizika i na zbirnoj osnovi, korišćenjem više vrsta stres scenarija. Pod stres scenarijom podrazumijevaju se pretpostavke o promjenama tržišnih i drugih faktora koje mogu imati značajan materijalni uticaj na poslovanje Banke.

5.2. Kreditni rizik

Banka je izložena kreditnom riziku koji predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema Banci izmire u potpunosti i na vrijeme. Banka vrši rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti, a koji se odnose na gubitke nastale na dan bilansa stanja. Značajne promjene u privredi, odnosno stanju pojedinih privrednih grana koje čine osnov kreditnog portfolija Banke, mogle bi dovesti do gubitaka koji se razlikuju od gubitaka po osnovu kojih je izvršeno rezervisanje na dan bilansa stanja. Stoga rukovodstvo Banke oprezno upravlja izloženošću kreditnom riziku.

Centralna banka Crne Gore je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“ br. 22/12, 55/12 i 57/13), koja se primjenjuje od 1. januara 2013. godine, i koja podrazumijeva primjenu Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja prilikom vrednovanja i iskazivanja stavki vanbilansne aktive i vanbilansnih stavki. Shodno navedenoj Odluci, Banka je utvrdila metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama. Banka metodologiju dosljedno primjenjuje, preispituje najmanje jednom godišnje i po potrebi prilagođava rezultatima preispitivanja, kao i prilagođava pretpostavke na kojima je metodologija zasnovana.

Ublažavanje kreditnog rizika podrazumijeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou Banke, odnosno održavanje prihvatljivog kreditnog portfolija.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2014. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**5.2. Kreditni rizik (nastavak)****5.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom**

Izloženost kreditnom riziku ispoljava se kao rizik finansijskog gubitka koji nastaje kao posljedica nemogućnosti dužnika da ispuni sve ugovorene obaveze prema Banci. Banka upravlja preuzetim kreditnim rizikom tako što određuje limite u odnosu na velike kredite, pojedinačne korisnike kredita i povezana lica. Pomenuti rizici se kontinuirano prate i predmet su kontrole koja se vrši jednom godišnje ili češće.

U skladu sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, granska koncentracija kredita je predmet kontinuiranog praćenja.

Izloženost riziku po pojedinačnim zajmoprimaocima, uključujući druge banke i brokerska preduzeća, dalje se ograničava tako što se utvrđuje podlimit u odnosu na bilansnu i vanbilansnu izloženost. Stvarna izloženost u odnosu na utvrđene limite se redovno prati.

Upravljanje izloženosti kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze po osnovu kamate i glavnice. Klijentima sa određenim problemima u poslovanju Banka odobrava reprogramiranje potraživanja, kako bi preduzela mjere i obezbjedila da maksimalno iskoristi raspoložive mogućnosti za namirenje svog potraživanja, a da istovremeno sposobnost korisnika kredita da uredno servisira dugove bude održiva.

Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita

Primarna svrha ovih instrumenta je da se obezbijedi da sredstva budu dostupna klijentu u skladu sa zahtjevima. Garancije i aktivirani akreditivi predstavljaju neopozive garancije Banke da će izvršiti plaćanje u slučaju da klijent ne može da ispuni svoje obaveze prema trećim stranama, i stoga nose isti kreditni rizik kao i krediti. Dokumentarni i komercijalni akreditivi – koji predstavljaju pismenu izjavu o obavezi Banke preuzetom u ime klijenta, a kojom se trećem licu daje ovlašćenje da kod Banke vuče mjenice do iznosa dogovorenog posebnim uslovima – su obezbijedeni osnovnom isporukom robe na koju se odnose, te stoga, nose manji rizik nego direktna pozajmica.

5.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti u skladu sa MRS 39

Na dan sastavljanja finansijskih iskaza Banka procjenjuje da li postoji bilo kakav objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava, u skladu sa zahtjevima MRS 39.

Ukoliko Banka procijeni da se desio događaj koji negativno utiče na očekivane novčane tokove, izloženost se reklasifikuje iz zdravih u loše kredite/izloženosti. Banka je dužna da najmanje tromjesečno procjenjuje kvalitet aktive, utvrđuje da li postoji objektivni dokaz o obezvrjeđenju stavki bilansne aktive, odnosno vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki.

Događaji koji ukazuju na obezvrjeđenje materijalno značajnih pozicija po osnovu kojih je banka izložena kreditnom riziku, a koje su vezane za *pravna lica*, su:

- značajne finansijske poteškoće dužnika,
- kršenje ugovorenih uslova ugovora od strane dužnika, kao što su neizmirivanje obaveza po osnovu kamata i/ ili glavnice,
- kašnjenje u izmirivanju obaveza preko 90 dana za bilo koju materijalno značajnu obavezu od tog dužnika prema Banci. Prekoračenje roka dospijea preko 90 dana smatra se prekoračenjem koje ukazuje na povećan nivo kreditnog rizika. Ovdje se ne uzima u obzir obaveza dužnika koja nije veća od 200Eur,
- postojanje velike vjerovatnoće da će dužnik ući u proces stečaja ili likvidacije ili restrukturiranja zbog finansijskih poteškoća,
- restrukturiranje plasmana (pojedinačnih kredita) uslijed pogoršanja finansijskog stanja dužnika ili produženja roka vraćanja glavnice i/ ili umanjenje kamatne stope i/ ili naknade, kako je to definisano Odlukom o minimalnim standardima upravljanja kreditnim rizikom,
- blokada računa dužnika,
- ekonomski, nacionalni, lokalni, tehnološki ili pravni uslovi koji mogu negativno da utiču na izmirivanje obaveza dužnika (značajno povećanje cijena ulaznih sirovina, smanjenje cijena nekretnina za hipoteke u toj oblasti, druge promjene tržišnih uslova u kojima dužnik posluje, promjena regulative koja može negativno da utiče na poslovanje dužnika, tehnološka zastarjelost proizvoda koju dužnik proizvodi i slično).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti u skladu sa MRS 39 (nastavak)

Događaji koji ukazuju na obezvrjeđenje materijalno značajnih pozicija po osnovu kojih je banka izložena kreditnom riziku, a vezuju se za *fizička lica* su:

- prezaduženost dužnika (ukupne mjesečne obaveze dužnika veće od ukupnih mjesečnih primanja dužnika);
- kršenje ugovorenih uslova od strane dužnika, kao što su neizmirivanje obaveza po osnovu kamata i/ili glavnice;
- kašnjenje u izmirivanju obaveza preko 90 dana za bilo koju materijalno značajnu obavezu od tog dužnika prema Banci, odnosno neprekidni nedozvoljeni minus preko 90 dana. Prekoračenja roka dospijeca preko 90 dana smatra se prekoračenjem koje ukazuje na povećan nivo kreditnog rizika. Ovdje se ne uzima u obzir obaveza od jednog dužnika koja je manja od 20 Eur;
- pokretanje sudskog postupka za bilo koje potraživanje od dužnika;
- restrukturiranje plasmana (pojedinačnih kredita) uslijed pogoršanja finansijskog stanja dužnika (povećanje zaduženosti dužnika) ili produženje roka vraćanja glavnice i/ili umanjenje kamatne stope i/ili naknade;
- blokada računa komitenta.

5.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama

	2014.	U hiljadama EUR 2013.
Sredstva		
Kreditni i potraživanja od banaka	2,473	323
Kreditni i potraživanja od klijenata	26,659	23,453
Kamatna i druga potraživanja	2,630	1,778
Finansijska sredstva koja se drže za trgovanje	-	100
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	1,102	989
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeca	567	50
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	1,261	1,261
Investicije u zavisna preduzeća	2,000	2,000
	<u>36,692</u>	<u>29,954</u>
Vanbilansne stavke		
Finansijske garancije	5,570	988
Nepovučene kreditne linije	316	96
	<u>5,886</u>	<u>1,084</u>
Ukupna izloženost kreditnom riziku	<u>42,578</u>	<u>31,038</u>

Izloženost kreditnom riziku se djelimično kontroliše pribavljanjem instrumenata obezbjeđenja i garancija pravnih i fizičkih lica. Pored toga, sva fizička lica su u obavezi da svoju mjesečnu zaradu primaju preko tekućeg računa kod Banke, u cilju smanjenja kreditnog rizika.

Tipovi instrumenata obezbjeđenja su:

- depoziti;
- pravo zaloge na industrijskim mašinama, hartijama od vrijednosti, zalihama i vozilima;
- hipoteke na nepokretnostima i fiducijarni prenos vlasništva;
- mjenice;
- ovlašćenja;
- administrativne zabrane;
- žiranti i
- polise osiguranja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i plasmani

Kreditni i plasmani su prikazani u narednim tabelama:

	U hiljadama EUR							
	Neobezvrijeđeni nedospjeli	Neobezvrijeđeni dospjeli	Pojedinačno procijenjeni	Ukupno, bruto	Pojedinačna ispravka vrijednosti	Grupna ispravka vrijednosti	Ukupna ispravka vrijednosti	Ukupno, neto
31. decembar 2014. godine								
Stambeni krediti	46	-	-	46	-	-	-	46
Namjenski krediti	332	-	133	465	75	-	75	390
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	77	37	135	249	3	-	3	246
Ostali krediti	808	2	737	1,547	-	5	5	1,542
Kreditni malim preduzećima	18,473	371	5,683	24,527	84	8	92	24,435
	<u>19,736</u>	<u>410</u>	<u>6,688</u>	<u>26,834</u>	<u>162</u>	<u>13</u>	<u>175</u>	<u>26,659</u>

	U hiljadama EUR							
	Neobezvrijeđeni nedospjeli	Neobezvrijeđeni dospjeli	Pojedinačno procijenjeni	Ukupno, bruto	Pojedinačna ispravka vrijednosti	Grupna ispravka vrijednosti	Ukupna ispravka vrijednosti	Ukupno, neto
31. decembar 2013. godine								
Stambeni krediti	49	-	-	49	-	-	-	49
Namjenski krediti	929	99	33	1,061	32	-	32	1,029
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	158	18	-	176	-	-	-	176
Ostali krediti	950	30	65	1,045	-	47	47	998
Kreditni malim preduzećima	20,869	330	130	21,329	120	8	128	21,201
	<u>22,955</u>	<u>477</u>	<u>228</u>	<u>23,660</u>	<u>152</u>	<u>55</u>	<u>207</u>	<u>23,453</u>

Kreditni i avansi koji nisu ni dospjeli niti obezvrijeđeni u 2014. i 2013. godini su svi svrstani u dobru aktivu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine
5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
5.2. Kreditni rizik (nastavak)
5.2.4. Krediti i plasmani (nastavak)
a) Dospjeli ali pojedinačno neobezvrijeđeni krediti i plasmani

	Do 30 dana kašnjenje	Od 31 do 60 dana kašnjenje	Od 61 do 90 dana kašnjenje	Od 91 do 180 dana kašnjenje	Od 181 do 365 dana kašnjenje	Od 1 do 5 godina kašnjenje	U hiljadama EUR	
							Preko 5 godina kašnjenje	Ukupno
31. decembar 2014. godine								
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	1	1	1	13	3	18	-	37
Ostali krediti	1	-	-	1		-	-	2
Kreditni mikro i malim preduzećima	28	1	-	20	23	299	-	371
	<u>30</u>	<u>2</u>	<u>1</u>	<u>34</u>	<u>26</u>	<u>317</u>	<u>-</u>	<u>410</u>

	Do 30 dana kašnjenje	Od 31 do 60 dana kašnjenje	Od 61 do 90 dana kašnjenje	Od 91 do 180 dana kašnjenje	Od 181 do 365 dana kašnjenje	Od 1 do 5 godina kašnjenje	U hiljadama EUR	
							Preko 5 godina kašnjenje	Ukupno
31. decembar 2013. godine								
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	-	-	-	-	-	99	-	99
Ostali krediti	-	5	1	1	5	6	-	18
Kreditni mikro i malim preduzećima	10	-	-	-	1	19	-	30
Kreditni Vladi i opštinama	5	-	-	15	94	216	-	330
	<u>15</u>	<u>5</u>	<u>1</u>	<u>16</u>	<u>100</u>	<u>340</u>	<u>-</u>	<u>477</u>

b) Fer vrijednost sredstava obezbjeđenja do visine izloženosti

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
Depoziti	2,294	1,528
Zaloga	13,297	7,436
Hipoteke	10,354	12,532
Garancije	889	2,164
Ukupno	<u>26,834</u>	<u>23,660</u>

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
Dospjeli ali individualno neobezvrijeđeni prikazani do visine plasmana koji su obezbijeđeni tim sredstvima		
Depoziti	1,793	1,528
Zaloga	10,340	7,435
Hipoteke	8,013	12,487
Garancije	464	2,003
Ukupno	<u>20,610</u>	<u>23,453</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2014. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i plasmani (nastavak)

Individualno obezvrijeđeni prikazani do visine plasmana koji su obezbijeđeni tim sredstvima	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
Depoziti	501	-
Zaloga	2,947	1
Hipoteke	2,341	45
Garancije	435	161
Ukupno	6,224	207

Nekretnine koje se uzimaju kao kolateral su stambeni prostori, porodične stambene zgrade, poslovni objekti, poslovni prostori i zemljište zavisno od lokacije i njegove buduće namjene. Haircut koji se primjenjuje prilikom izračunavanja ispravki vrijednosti iznosi 30%-50% u zavisnosti od vrste nepokretnosti.

Prilikom uzimanja zaloga nad hartijama od vrijednosti, Banka dnevno prati cijenu hartija od vrijednosti koje su uzete kao sredstvo obezbjeđenja.

c) Restruktuirani krediti i plasmani

Banka je zajmoprimcu restrukturirala kredit ako je, zbog pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti: produžila rok otplate za glavnicu ili kamatu, smanjila kamatnu stopu na odobreni kredit, smanjila iznos duga, glavnice ili kamate ili napravila druge slične pogodnosti koje olakšavaju finansijsku poziciju zajmoprimca. Prilikom restrukturiranja kredita Banka vrši finansijsku analizu zajmoprimca i procjenjuje mogućnosti zajmoprimca, nakon restrukturiranja kredita, da ostvari novčane tokove koji će biti dovoljni za otplatu glavnice i kamate kredita. Stanje restrukturiranih kredita na 31. decembra 2014. godine je iznosilo EUR 14,935 hiljada (2013: EUR 11,278 hiljada).

d) Geografska koncentracija

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku, bez umanjenja za ispravku vrijednosti, je prikazana u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR				
	Crna Gora	Evropska Unija	SAD i Kanada	Ostalo	Ukupno
Kreditni i potraživanja od banaka	-	2,417	-	56	2,473
Kreditni i potraživanja od klijenata	15,625	10,383	588	63	26,659
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	1,102	-	-	-	1,102
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja	567	-	-	-	567
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	1,261	-	-	-	1,261
Investicije u zavisna preduzeća	2,000	-	-	-	2,000
31. decembar 2014. godine	20,555	12,800	588	119	34,062
31. decembar 2013. godine	21,482	8,046	504	351	30,383

Banka mjeri izloženost riziku zemlje za sve zemlje u kojima se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika banke. Izloženost Banke riziku zemlje mjeri se na osnovu pojedinačnog plasmana, određenog aktom, koji podrazumijeva kontrolu rejtinga zemlje dužnika, vodeći računa o političkim, ekonomskim i socijalnim prilikama u zemlji dužnika.

Banka sve zemlje dužnika rangira u sledeće kategorije rizičnosti:

- 1) nerizične zemlje;
- 2) zemlje niskog rizika;
- 3) zemlje srednjeg rizika;
- 4) zemlje visokog rizika.

Rangiranje zemalja dužnika služi Banci za utvrđivanje potrebnog kapitala za rizik zemlje i za limitiranje izloženosti banke prema pojedinim zemljama dužnika, grupama zemalja ili regionima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2014. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4 Krediti i plasmani (nastavak)

e) Industrijska koncentracija

Koncentracija po djelatnostima izloženosti Banke kreditnom riziku, bez umanjenja za ispravku vrijednosti je prikazana u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR

	Finansije	Transport, saobraćaj i tele- komunikacije	Usluge, turizam i ugostiteljstvo	Trgo- vina	Građe- vinarstvo	Energe- tika	Ruda- rstvo	Admini- stracija	Trgovina nekretnina ma	Poljopri- vreda, lov i ribolov	Proizv- odnja	Ostalo	Fizička lica	Ukupno
Kreditni i potraživanja od banaka	2,473	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,473
Kreditni i potraživanja od klijenata	848	437	2,219	1,835	1,966	521	765	15	139	18	1,096	14,528	2,272	26,659
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	1,102	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,102
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijanja	567	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	567
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	1,261	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,261
Investicije u zavisna preduzeća	2,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,000
31. decembar 2014. godine	8,251	437	2,219	1,835	1,966	521	765	15	139	18	1,096	14,528	2,272	34,062
31. decembar 2013. godine	4,723	515	1,387	1,870	5,041	228	600	9	265	85	1,119	11,142	1,399	28,383

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.5. Vanbilansna evidencija

Ročnost vanbilansnih stavki po kojima je Banka izložena kreditnom riziku je sljedeća:

	U hiljadama EUR			
	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Nepokriveni akreditivi	Ukupno
31. decembar 2014. godine				
Do 1 godine	316	4,968	-	5,284
Od 1 do 5 godina	-	602	-	602
	<u>316</u>	<u>5,570</u>	<u>-</u>	<u>5,886</u>

	U hiljadama EUR			
	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Nepokriveni akreditivi	Ukupno
31. decembar 2013. godine				
Do 1 godine	96	942	-	1,038
Od 1 do 5 godina	-	46	-	46
	<u>96</u>	<u>988</u>	<u>-</u>	<u>1,084</u>

5.3. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizici se javljaju u slučaju otvorenih pozicija, a zbog promjene kamatnih stopa, promjene kursa valute i promjene cijena hartija od vrijednosti koji se mjenjaju u skladu sa tržišnim fluktuacijama. Limiti za izloženost tržišnim rizicima su interno propisani i usklađeni sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

5.3.1. Devizni rizik

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta. Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

Izloženost riziku od promjena kursa valuta na dan 31. decembra 2014. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	USD	GBP	CHF	Ostalo	Ukupno
Devizna sredstva	377	-	39	3	419
Obaveze u devizama	(249)	-	(21)	(2)	(272)
Neto otvorena pozicija:					
- 31. decembra 2014. godine	<u>128</u>	<u>-</u>	<u>18</u>	<u>1</u>	<u>147</u>
- 31. decembra 2013. godine	<u>(205)</u>	<u>1</u>	<u>17</u>	<u>1</u>	<u>(185)</u>
% sopstvenih sredstava:					
- 31. decembra 2014. godine	1.32%	0%	0.19%	0.01%	
- 31. decembra 2013. godine	<u>1.48%</u>	<u>0.01%</u>	<u>0.12%</u>	<u>0.01%</u>	
Agregatna otvorena pozicija					
- 31. decembra 2014. godine	(185)				
- 31. decembra 2013. godine	(185)				
% sopstvenih sredstava:					
- 31. decembra 2014. godine	1.52%				
- 31. decembra 2013. godine	-1.34%				

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2014. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa

Rizik od promjene kamatnih stopa novčanih tokova predstavlja rizik da će budući novčani tokovi finansijskog instrumenta biti podložni oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Kamatni rizik fer vrijednosti predstavlja rizik da će vrijednost finansijskog instrumenta biti podložna oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Banka je izložena efektima promjene važećih kamatnih stopa na tržištu i to po osnovu rizika od promjene kamatnih stopa na novčane tokove. Kao posljedica takvih promjena može doći do povećanja kamatnih marži, međutim, one mogu umanjiti dobit ili dovesti do gubitka u slučaju neočekivanih kretanja. Kamatne stope se zasnivaju na tržišnim stopama tako da Banka redovno vrši ponovno određivanje cijena.

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembra 2014. godine:

	U hiljadama EUR		
	<u>Kamatonosno</u>	<u>Nekamatonosno</u>	<u>Ukupno</u>
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita			
kod centralnih banaka	140	2,243	2,383
Kreditni i potraživanja od banaka	-	2,473	2,473
Kreditni i potraživanja od klijenata	26,659	-	26,659
Kamatna i druga potraživanja	2,630	-	2,630
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	-	1,261	1,261
Investicije u zavisna preduzeća	-	2,000	2,000
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	-	1,102	1,102
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospeljeća	567	-	567
Ukupna sredstva	29,996	9,079	39,075
OBAVEZE			
Depoziti banaka	950	-	950
Depoziti klijenata	15,262	6,560	21,822
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	6,147	-	6,147
Ukupno obaveze	22,359	6,560	28,919
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2014. godine	7,637	2,519	10,156
- 31. decembar 2013. godine	7,321	2,686	10,007

Sljedeća tabele prikazuju godišnje aktivne i pasivne kamatne stope monetarnih finansijskih instrumenata:

Vrsta kredita	<u>Kamatna stopa</u>
Pravna lica:	
- kratkoročni krediti iz sredstava Banke	8-12%
- kratkoročni krediti iz drugih izvora	8%
- dugoročni krediti iz sredstava Banke	8-12%
- dugoročni krediti iz drugih izvora	3 - 8%
- krediti za mala i srednja preduzeća do 24 mjeseca	8-12%
- krediti za mala i srednja preduzeća preko 24 mjeseca	8-12%
- krediti za preduzetnike do 24 mjeseca	8-12%
- krediti za preduzetnike preko 24 mjeseca	8-12%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Aktivne kamatne stope koje su primjenjivane na odobrene kredite fizičkim licima u toku 2014. godine su sljedeće:

Vrsta kredita	Kamatna stopa
Stanovništvo:	10-14%
- gotovinski krediti	10-14%
- potrošački krediti	
- krediti za kupovinu automobila	10-14%
- krediti za adaptaciju i finansiranje do 60 mjeseci	10-14%
- krediti za adaptaciju i finansiranje preko 60 mjeseci	10-14%

Pasivne kamatne stope koje su primjenjivane na primljene depozite pravnih lica toku 2014. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	Kamatna stopa
Depoziti po viđenju	0-1.5%

Pasivne kamatne stope koje su primjenjivane na primljene depozite fizičkih lica u toku 2014. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	Kamatna stopa
Depoziti po viđenju	0-1.5%
Štednja po viđenju:	0-1.5%
- EUR	0-1.5%
- ostale valute	0.75%
Oročeni depoziti u EUR:	
- mjesec dana	3.30%
- tri mjeseca	3.30%
- šest mjeseci	4.75%
- 12 mjeseci	5.75%
- 24 mjeseca	6%
- 36 mjeseci	6.25%
Preko 36 mjeseci	6.50%
Oročeni depoziti u stranim valutama (USD):	
- tri mjeseca	1.75%
- šest mjeseci	2.25%
- 12 mjeseci	3%

Pasivne kamatne stope koje su primjenjivane na primljene depozite pravnih lica u toku 2014. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	Kamatna stopa
Depoziti po viđenju	0-1.50%
Oročeni depoziti u EUR:	
- mjesec dana	1.50%
- tri mjeseca	2.75%
- šest mjeseci	3.50%
- 12 mjeseci	4.50%
- 24 mjeseca	5.25%
Preko 36 mjeseci	5.75%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva po razumnoj cijeni i blagovremeno.

5.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospjeća i kamatnih stopa po osnovu sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno da Banka ima kompletno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospjeća i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali i povećava rizik od gubitka.

Dospjeća sredstava i obaveza i sposobnost Banke da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospelju obaveza, važan su činilac u procjeni likvidnosti Banke i njene izloženosti promjenama kamatnih stopa i kurseva. Potrebe za likvidnošću za pokrivanje garancija odnosno aktiviranih akreditiva su znatno manje od iznosa preuzetih obaveza, budući da Banka ne očekuje da treća strana povuče ugovorena sredstva. Ukupni neizmireni iznos ugovorne obaveze kojom se odobrava kredit sa produženim rokom dospjeća ne mora nužno dovesti do budućih zahtjeva za likvidnim sredstvima, s obzirom da će mnoge od ovih obaveza isteći ili biti okončane bez finansiranja.

Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstva da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospjelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti. Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po ugovorenom roku dospjeća sa stanjem na dan 31. decembra 2014. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

	U hiljadama EUR						
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih Banaka	2,383	-	-	-	-	-	2,383
Kredit i potraživanja od banaka	2,473	-	-	-	-	-	2,473
Kredit i potraživanja od klijenata	2,230	736	8,167	3,403	13,780	973	29,289
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	1,102	-	-	-	-	-	1,102
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospeljeća	567	-	-	-	-	-	567
Ostala finansijska aktiva uključujući ulaganje u akcije	1,337	-	-	2,333	-	-	3,670
	<u>10,092</u>	<u>736</u>	<u>8,167</u>	<u>5,736</u>	<u>13,780</u>	<u>973</u>	<u>39,484</u>
Finansijske obaveze							
Depoziti banaka	950	-	-	-	-	-	950
Depoziti klijenata	1,124	2,491	5,667	5,597	6,612	331	21,822
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	10	162	259	452	5,264	-	6,147
Ostale finansijske obaveze	207	-	-	-	-	-	207
	<u>2,291</u>	<u>2,653</u>	<u>5,926</u>	<u>6,049</u>	<u>11,876</u>	<u>331</u>	<u>29,126</u>
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2014. godine	<u>7,801</u>	<u>(1,917)</u>	<u>2,241</u>	<u>(313)</u>	<u>1,904</u>	<u>642</u>	<u>10,358</u>
- 31. decembra 2013. godine	<u>6,406</u>	<u>(5,924)</u>	<u>(50)</u>	<u>1,609</u>	<u>8,760</u>	<u>(694)</u>	<u>10,107</u>

Struktura sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2014. godine ukazuje na postojanje ročne neusklađenosti preostalog perioda dospeljeća sredstava i obaveza od 1-3 mjeseca, u periodu 6-12 mjeseci i u periodu preko 5 godina. Svi kumulativni gapovi su pozitivni, što znači da Banka nema problema sa ispunjavanjem svojih obaveza. Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze, zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine
5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
5.4. Rizik likvidnosti (nastavak)
5.4.2. Ročnost finansijskih obaveza prema preostalom roku dospijeća (nediskontovani tokovi gotovine)

	U hiljadama EUR						
	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2014. godine							
Obaveze							
Obaveze prema bankama	950	-	-	-	-	-	950
Obaveze prema klijentima	515	611	2,491	11,264	6,611	330	21,822
Obaveze po kreditima	10	-	162	711	3,533	1,731	6,147
Ostale obaveze	207	-	-	-	-	-	207
	<u>1,682</u>	<u>611</u>	<u>2,653</u>	<u>11,975</u>	<u>10,144</u>	<u>2,061</u>	<u>29,126</u>

	U hiljadama EUR						
	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2013. godine							
Obaveze							
Obaveze prema bankama	-	-	5,400	-	-	-	5,400
Obaveze prema klijentima	767	473	1,172	6,992	1,917	15	11,336
Obaveze po kreditima	10	-	-	575	2,771	2,092	5,448
	<u>777</u>	<u>473</u>	<u>6,572</u>	<u>7,567</u>	<u>4,688</u>	<u>2,107</u>	<u>22,184</u>

5.5. Fer vrijednost finansijskih instrumenata

	Knjigovodstvena vrijednost		U hiljadama EUR Fer vrijednost	
	2014.	2013.	2014.	2013.
Finansijska sredstva				
Kreditni i potraživanja od banaka	2,473	323	2,473	323
Kreditni i potraživanja od klijenata	26,659	23,453	26,659	23,453
Kamatna i druga potraživanja	2,630	1,778	2,630	1,778
Finansijska sredstva koja se drže za trgovanje	-	100	-	100
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	1,102	989	1,102	989
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeća	567	50	567	50
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	1,261	1,261	1,261	1,261
Investicije u zavisna preduzeća	2,000	2,000	2,000	2,000
Finansijske obaveze				
Depoziti banaka	950	5,400	950	5,400
Depoziti klijenata	21,822	11,336	21,822	11,336
Pozajmljena sredstva od banaka i ostalih klijenata	6,147	5,448	6,147	5,448
Ostale obaveze	207	328	207	328

Pravična vrijednost je vrijednost koja bi se naplatila za prodaju sredstva odnosno platila za izmirenje obaveze u regularnoj transakciji između učesnika na tržištu na dan mjerenja u datim tržišnim okolnostima. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, pravična vrijednost se procenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene. Stoga utvrđene procjene pravične tržišne vrijednosti ne mogu biti ostvarene prilikom aktualne prodaje finansijskog instrumenta.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2014. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

5.5.1 Fer vrijednost finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti

Hijerarhija fer vrijednosti finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti

MSFI 7 definiše hijerarhiju tehnika vrednovanja na osnovu toga da li su unosi koje zahtijevaju te tehnike vrednovanja raspoloživi ili ne. Raspoloživi unosi odslikavaju tržišne podatke dobijene iz nezavisnih izvora; unosi koji nisu raspoloživi uključuju tržišne pretpostavke Banke. Ove dvije vrste unosa stvorile su sljedeću hijerarhiju fer vrijednosti:

- Nivo 1 – Kotirane vrijednosti (nekorigovane) na aktivnom tržištu istih sredstava i obaveza. Ovaj nivo uključuje kotirane instrumente kapitala.
- Nivo 2 – Unosi koji ne predstavljaju kotirane vrijednosti uključene u Nivo 1, a koji su raspoloživi i tiču se datog sredstva ili obaveze, bilo direktno (tj. u vidu cijena/vrijednosti) ili indirektno (u vidu zaključaka na osnovu cijena/vrijednosti).
- Nivo 3 – unosi za sredstva i obaveze koji nisu zasnovani na raspoloživim tržišnim podacima. Ovaj Nivo uključuje ulaganja u kapital pod tržišnim pretpostavkama Banke (ne postoje raspoloživi podaci). Banka ne posjeduje finansijske instrumente vrednovane po fer vrijednosti uključene u nivo 3.

Ova hijerarhija zahtijeva upotrebu raspoloživih tržišnih podataka kada isti postoje. Prilikom procjene fer vrijednosti, Banka uzima u obzir raspoložive tržišne vrijednosti kad god je to moguće. Na dan 31. decembra 2014. godine, tržišne cijene hartija od vrijednosti vrednovanih po fer vrijednosti u portfoliju Banke su bile dostupne.

31. decembar 2014. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	977	125	-	1,102
Investicione hartije od vrijednosti – instrumenti kapitala	1,261	-	-	1,261
Investicije u zavisna preduzeća	-	2,000	-	2,000
Ukupna sredstva	2,238	2,125	-	4,363
31. decembar 2013. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	864	125	-	989
investicione hartije od vrijednosti – instrumenti kapitala	1,261	-	-	1,261
Investicije u zavisna preduzeća	-	2,000	-	2,000
Ukupna sredstva	2,125	2,125	-	4,250

Tehnike vrednovanja i pretpostavke korišćene za vrednovanje finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti

Fer vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju i hartija od vrijednosti vrednovanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha je zasnovana na tržišnim cijenama. Ukoliko informacije o tržišnim cijenama nisu raspoložive, koriste se tržišne cijene kotiranih hartija od vrijednosti sa sličnim karakteristikama. Na dan 31. decembra 2014. godine, tržišne cijene hartija od vrijednosti vrednovanih po fer vrijednosti u portfoliju Banke su bile dostupne.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

5.5.2 Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti

Hijerarhija fer vrijednosti finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti

Procenjena fer vrijednost finansijskih instrumenata, prema hijerarhiji fer vrijednosti, data je u narednoj tabeli:

31. decembar 2014. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno	Knjigovodstvena vrijednost
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	-	2,383	-	2,383	2,383
Kredit i potraživanja od banaka	-	2,473	-	2,473	2,473
Kredit i potraživanja od klijenata	-	26,659	-	26,659	26,659
Kamatna i druga potraživanja	-	2,630	-	2,630	2,630
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospeljeća	-	567	-	567	567
Ukupna sredstva	-	34,712	-	34,712	34,712
Obaveze prema bankama	-	950	-	950	950
Obaveze prema komitentima	-	21,822	-	21,822	21,822
Obaveze po kreditima	-	6,147	-	6,147	6,147
Ostale obaveze	-	207	-	207	207
Ukupne obaveze	-	29,126	-	29,126	29,126
					Knjigovodstvena vrijednost
31. decembar 2013. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno	Knjigovodstvena vrijednost
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	-	2,337	-	2,337	2,337
Kredit i plasmani bankama	-	323	-	323	323
Kredit i plasmani komitentima	-	25,231	-	25,231	25,231
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospeljeća	-	50	-	50	50
Ukupna sredstva	-	27,941	-	27,941	27,941
Obaveze prema bankama	-	5,400	-	5,400	5,400
Obaveze prema komitentima	-	11,336	-	11,336	11,336
Obaveze po kreditima	-	5,448	-	5,448	5,448
Ostale obaveze	-	328	-	328	328
Ukupne obaveze	-	22,512	-	22,512	22,512

Tehnike vrednovanja i pretpostavke korišćene za vrednovanje finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti

Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti obračunata je samo za potrebe objelodanjivanja, bez efekata na pozicije bilansa stanja ili bilansa uspjeha. Dodatno, s obzirom na to da nema aktivnog trgovanja ovim instrumentima, određivanje fer njihove vrijednosti zahtijeva korišćenje procjena rukovodstva u značajnoj mjeri.

Fer vrijednost je cijena koja se može primiti za prodaju nekog sredstva ili platiti za prenos neke obaveze u uobičajenoj transakciji na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu na datum odmjerenja pod tekućim tržišnim uslovima bez obzira na to da li je cijena direktno utvrđiva ili procijenjena korišćenjem neke druge tehnike vrednovanja. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke, koji su prema tome klasifikovani u nivo 2 i nivo 3 hijerarhije fer vrijednosti. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, fer vrijednost se procenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene. Stoga utvrđene procjene fer tržišne vrijednosti ne mogu biti ostvarene prilikom aktuelne prodaje finansijskog instrumenta.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2014. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

5.5.2. Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti (nastavak)

Tehnike vrednovanja i pretpostavke korišćene za vrednovanje finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti (nastavak)

Prilikom procjene fer vrijednosti finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti i klasifikovani su kao nivo 2 i nivo 3, primijenjene su sljedeće pretpostavke:

Knjigovodstvena vrijednost predstavlja razumnu procjenu fer vrijednosti za sljedeće finansijske instrumente, koji su prevashodno kratkoročni:

- Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka;
- Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelosti;
- Ostale obaveze.

Kredit i potraživanja od banaka

Potraživanja od drugih banaka obuhvataju međubankarske plasmane i pozicije u procesu naplate. Pravična vrijednost plasmana sa varijabilnom kamatnom stopom je približno jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti ovih finansijskih sredstava iskazanoj na dan bilansa stanja.

Kredit i potraživanje od klijenata

Fer vrijednost je određena primjenom modela diskontovanih novčanih tokova, koji uključuje i pretpostavke izloženosti kreditnom riziku, riziku kamatnih stopa, "PD", "LGD", u mjeri u kojoj je isto primljenjivo. S obzirom na to da je značajan dio kredita klijentima odobren po fiksnim kamatnim stopama, u cilju utvrđivanja fer vrijednosti kredita klijentima sa fiksnom kamatnom stopom iskazanih po amortizovanoj vrijednosti, izvršeno je poređenje kamatnih stopa po kojima su krediti odobravani klijentima sa raspoloživim informacijama o preovlađujućim tržišnim kamatnim stopama u bankarskom sektoru Crne Gore, odnosno prosječnim ponderisanim kamatnim stopama po djelatnostima.

Prema mišljenju rukovodstva Banke, fer vrijednost kredita klijentima obračunata kao sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova diskontovanih primjenom važećih tržišnih stopa, odnosno prosječnih ponderisanih kamatnih stopa za bankarski sektor, ne odstupa značajno od iskazanih knjigovodstvenih vrijednosti kredita na dan bilansa stanja. Po mišljenju rukovodstva, iznosi u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe finansijskog izvještavanja.

Depoziti i obaveze po kreditima

Za depozite po viđenju, kao i depozite sa preostalim rokom dospelosti kraćim od godinu dana, pretpostavka je da procijenjena pravična vrijednost ne odstupa značajno od knjigovodstvenih vrijednosti.

Procijenjena fer vrijednost kamatonosnih depozita sa fiksnom kamatnom stopom i preostalim rokom dospelosti preko godinu dana, bez navedene tržišne cijene bazira se na diskontovanom toku gotovine primjenom važeće kamatne stope na nove obaveze sa sličnim preostalim dospelostima. Prema mišljenju rukovodstva kamatne stope Banke su usklađene sa važećim tržišnim kamatnim stopama, i shodno tome iznosi u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja u datim okolnostima najvjerodostojnije odražava pravičnu vrijednost navedenih finansijskih instrumenata.

Za fer vrijednost obaveza po kreditima sa varijabilnom kamatnom stopom pretpostavka je da aproksimira knjigovodstvenoj vrijednosti ovih obaveza na dan izvještavanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.6. Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Banke da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Banke.

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore (Sl. list CG, br. 60/08, 41/09 i 55/12). U skladu sa propisima, Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore.

Sopstvena sredstva Banke sastoje se od:

- osnovnog kapitala (uplaćeni akcijski kapital, neraspoređena dobit iz prethodnih godina, dobit tekuće godine, umanjena za gubitak);
- dopunskog kapitala (rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja: zakonske, statutarne i druge rezerve, subordinisani kredit);
- umanjениh za nematerijalna ulaganja.

Rizična aktiva se sastoji od stavki aktive i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive Banke koje su izložene riziku. Kreditni ekvivalenti vanbilansnih stavki aktive predstavljaju iznos koji je rezultat množenja knjigovodstvene vrijednosti vanbilansnih stavki aktive sa propisanim faktorima konverzije. Ukupnu rizikom ponderisanu aktivu čini zbir stavki aktive bilansa i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive izloženih riziku (rizična aktiva Banke), klasifikovanih u četiri kategorije i pomnoženih sa odgovarajućim propisanim ponderima rizika.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembra 2014. godine, koeficijent solventnosti obračunat od strane Banke u finansijskim iskazima iznosi 26.79%.

Upravljanje izloženošću deviznom riziku, pored analize potraživanja i obaveza Banke iskazanih u stranoj valuti, uključuje i analizu osjetljivosti na promjene deviznog kursa. U sljedećoj tabeli je prikazan scenario promjene deviznog kursa u rasponu od +10% do -10% u odnosu na EUR.

	2014.		U hiljadama EUR	
	Ukupno	Iznos u stranoj valuti	Promjena kursa 10%	-10%
Sredstva				
Kreditni i potraživanja od banaka	2,473	419	42	(42)
Ukupno sredstva	<u>2,473</u>	<u>419</u>	<u>42</u>	<u>(42)</u>
Obaveze				
Depoziti klijenata	21,822	272	27	(27)
Ukupno obaveze	<u>21,822</u>	<u>272</u>	<u>27</u>	<u>(27)</u>
Neto izloženost deviznom riziku:				
- 31. decembar 2014. godine			15	(15)
- 31. decembar 2013. godine			<u>(18)</u>	<u>18</u>

Na dan 31. decembra 2014. godine, pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni promjenom deviznog kursa EUR u odnosu na ostale valute za +10% odnosno -10%, dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 15 hiljada (31. decembar 2013. godine: dobit bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 18 hiljada). Uzrok male izloženosti Banke promjeni deviznog kursa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke izražen u EUR.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.7. Analize osjetljivosti

Analize osjetljivosti (rizik od promjene kamatnih stopa)

U toku procesa upravljanja rizikom od promjene kamatnih stopa, Banka vrši analizu osjetljivosti promjena potraživanja i obaveza sa varijabilnim kamatnim stopama. U sljedećoj tabeli je prikazan efekat promjene varijabilnih kamatnih stopa za potraživanja i obaveze iskazane u EUR u rasponu od +0.4% p.p. do -0.4% p.p, odnosno za potraživanja i obaveze iskazane u stranim valutama u rasponu od +0.3% p.p. do -0.3% p.p.

	U hiljadama EUR		
	Neto efekat kao rezultat promjene kamatnih stopa		
		+0.4 b.p.	-0.4 b.p.
		EUR KS	EUR KS
	+0.3 b.p.	-0.3 b.p.	
	FX KS	FX KS	
2014.			
Sredstva			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	2,383	-	-
Kredit i potraživanja od banaka	2,473	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata	26,659	107	(107)
Kamatna i druga potraživanja	2,630	-	-
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	1,102	-	-
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeca	567	-	-
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	1,261	-	-
Investicije u zavisna preduzeća	2,000	-	-
	<u>39,075</u>	<u>107</u>	<u>(107)</u>
Obaveze			
Depoziti banaka	950	-	-
Depoziti klijenata	21,822	-	-
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	6,147	-	-
	<u>28,919</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Neto izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2014. godine		<u>107</u>	<u>(107)</u>

Pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni, povećanjem, odnosno smanjenjem varijabilne kamatne stope za potraživanja i obaveze u EUR za 0.4 p.p. odnosno za potraživanja i obaveze u stranoj valuti za 0.3 p.p., dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila, za iznos od EUR 107 hiljada. (31. decembar 2013. godine: za EUR 101 hiljadu).

Uzrok male izloženosti Banke promjeni varijabilnih kamatnih stopa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke ugovoren sa fiksnom kamatnom stopom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

6. PRIHODI I RASHODI OD KAMATA

a) Prihodi od kamata

	U hiljadama EUR	
	2014.	2013.
<i>Kredit:</i>		
- Opštinama	-	86
- Privrednim društvima	1,829	1,648
- Fizičkim licima	249	273
- Ostalo	203	181
	<u>2,281</u>	<u>2,188</u>
<i>Hartije od vrijednosti:</i>		
- Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja	7	17
<i>Depoziti:</i>		
- Ostale finansijske institucije	47	46
<i>Troškovi obezvrjeđenja po kamatnim potraživanjima</i>	<u>(31)</u>	<u>(48)</u>
	<u>2,304</u>	<u>2,203</u>

b) Rashodi kamata

	U hiljadama EUR	
	2014.	2013.
Banke i druge finansijske institucije	371	452
Vlada Crne Gore	19	-
Privredna društva	85	100
Fizička lica	456	345
Ostalo	12	4
	<u>943</u>	<u>901</u>

7. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA

a) Troškovi obezvrjeđenja

	U hiljadama EUR	
	2014.	2013.
Neto (rezervisanja)/ukidanje rezervisanja po osnovu:		
- kredita	4	75
- stečena aktiva	(37)	-
- ostala aktiva	2	(1)
	<u>(31)</u>	<u>74</u>

b) Troškovi rezervisanja

	U hiljadama EUR	
	2014.	2013.
Neto rezervisanja po osnovu:		
- vanbilansnih stavki	2	-
- ostalo	(3)	(2)
	<u>(1)</u>	<u>(2)</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

7. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA (nastavak)

c) Promjene na računima ispravke vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja

2014. godina

U hiljadama EUR	Kreditni (napomena 15)	Kamate (napomena 15)	Stečena aktiva (napomena 21)	Rezervisanja na vanbilansne izloženosti (napomena 24)
Stanje na početku godine	207	15	-	4
Ispravke vrijednosti u toku godine/(ukidanje), neto	(4)	31	37	(2)
Otpisi	(28)	(3)	-	-
Stanje na kraju godine	<u>175</u>	<u>43</u>	<u>37</u>	<u>2</u>

2013. godina

U hiljadama EUR	Kreditni (napomena 15)	Kamate (napomena 15)	Stečena aktiva (napomena 21)	Rezervisanja na vanbilansne izloženosti (napomena 24)
Stanje na početku godine	486	-	-	2
Ispravke vrijednosti u toku godine/(ukidanje), neto	(75)	48	-	2
Otpisi	(204)	(33)	-	-
Stanje na kraju godine	<u>207</u>	<u>15</u>	<u>-</u>	<u>4</u>

8. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA

a) Prihodi od naknada

	U hiljadama EUR	
	2014.	2013.
Naknade po kreditima	69	66
Naknade po vanbilansnim poslovima	40	39
Naknade za usluge platnog prometa	71	60
Prihodi od naknada po osnovu trgovine devizama	7	9
Prihodi od naknada po osnovu kastodi poslova	15	6
Prihodi od naknada od ostalih finansijskih institucija	81	88
Ostale naknade i provizije	4	14
	<u>287</u>	<u>282</u>

b) Rashodi naknada

	U hiljadama EUR	
	2014.	2013.
Naknade Centralnoj banci	118	80
Naknade ostalim bankama	13	9
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	94	80
Ostale naknade i provizije	19	22
	<u>244</u>	<u>191</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

9. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

	U hiljadama EUR	
	2014.	2013.
Neto zarade	292	252
Porezi, prirezi i doprinosi na zarade	280	255
Ostale neto naknade zaposlenima	18	33
Naknade članovima Odbora direktora	48	42
Neto trošak prevoza	5	7
Putni troškovi i dnevnice	6	4
Obuka zaposlenih	5	3
Ostali troškovi	16	13
	<u>670</u>	<u>609</u>

10. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

	U hiljadama EUR	
	2014.	2013.
Troškovi održavanja kompjutera i opreme	138	160
Reklamiranje i marketing	180	138
Troškovi obezbjeđenja	27	26
Potrošni materijal	18	18
Sudski troškovi	20	16
Pretplata i donacije	15	16
Troškovi električne energije i goriva	11	12
Revizija	15	11
Troškovi komunikacionih mreža	8	8
Troškovi reprezentacije	12	8
Troškovi telefona	8	8
Osiguranje	4	5
Razni troškovi	47	51
	<u>503</u>	<u>477</u>

11. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

	U hiljadama EUR	
	2014.	2013.
Nekretnine i oprema (napomena 18)	76	85
Nematerijalnih ulaganja (napomena 19)	89	99
	<u>165</u>	<u>184</u>

12. OSTALI PRIHODI

	U hiljadama EUR	
	2014.	2013.
Prihodi od zakupa	5	6
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	42	39
Vanredni prihod	16	1
	<u>63</u>	<u>46</u>

13. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

	U hiljadama EUR	
	2014.	2013.
Tekući porez na dobit	(3)	-
	<u>(3)</u>	<u>-</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2014. godine

13. POREZ NA DOBIT (nastavak)

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i proizvoda rezultata prije oporezivanja i propisane poreske stope

	2014.	U hiljadama EUR 2013.
Dobit prije oporezivanja	24	51
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%	2	5
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe		(5)
Ostalo	1	-
Poreski efekat na bilans uspjeha	3	-
<i>Efektivna poreska stopa</i>	12.5%	0%

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD DEPOZITNIH INSTITUCIJA

	31. decembar 2014.	U hiljadama EUR 31. decembar 2013.
Gotovina u blagajni:		
- u EUR	202	238
- u stranoj valuti	83	57
Žiro račun	674	642
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	1,424	1,400
	<u>2,383</u>	<u>2,337</u>

Obavezna rezerva Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2014. godine predstavlja minimum izdvojenih depozita u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore na koju se odnosi Odluka o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore ("Sl. list CG", br 35/11, 22/12, 57/13 i 52/14). U skladu sa navedenim, banke obračunavaju obaveznu rezervu na depozite po viđenju i oročene depozite.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine, odnosno u roku kraćem od 365 dana, primjenjuje se stopa od 9.5%. Banka može do 25% obavezne rezerve izdvojiti i držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora. Na 15% sredstava obavezne rezerve Centralna banka plaća Banci mjesečno naknadu obračunatu po stopi od 1% na godišnjem nivou, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec.

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

	31. decembar 2014.	U hiljadama EUR 31. decembar 2013.
Korespodentni računi kod inostranih banaka	2,473	323
	<u>2,473</u>	<u>323</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

	31. decembar 2014.	U hiljadama EUR 31. decembar 2013.
<i>Dospjeli krediti:</i>		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	652	353
- fizička lica	330	206
<i>Kratkoročni krediti:</i>		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	667	1,175
- fizička lica	526	144
<i>Dugoročni krediti, uključujući tekuća dospjeća:</i>		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	20,334	17,338
- javna preduzeća	2,873	2,423
- preduzetnici	-	39
- fizička lica	1,452	1,982
	<u>26,834</u>	<u>23,660</u>
Depoziti kod ostalih institucija	809	73
<i>Kamatna potraživanja:</i>		
- krediti	287	179
<i>Vremenska razgraničenja:</i>		
- kamata po kreditima	1,669	1,638
- naknade	(92)	(97)
Ukupno	29,507	25,453
<i>Minus:</i>		
Ispravka vrijednosti kredita	(175)	(207)
Ispravka vrijednosti kamata	(43)	(15)
	<u>29,289</u>	<u>25,231</u>

Banka fizičkim licima odobrava različite vrste namjenskih i nenamjenskih kredita:

Kreditni za penzionere, sa kamatnom stopom od 10% - 14 % na godišnjem nivou,
 Gotovinski krediti, sa kamatnom stopom od 10% - 14% na godišnjem nivou,

Kratkoročni krediti pravnim licima odobravaju se po nominalnim kamatnim stopama od 8% do 12% na godišnjem nivou. Dugoročni krediti pravnim licima odobravaju se na period do tri godine, po nominalnim kamatnim stopama od 8% do 12% na godišnjem nivou, s tim što se iz sredstava Investicionog razvojnog fonda odobravaju na period do 8 godina uz kamatnu stopu od 3% - 7%.

Koncentracija po djelatnostima ukupno bruto plasiranih kredita komitentima od strane Banke je sljedeća:

	31. decembar 2014.	U hiljadama EUR 31. decembar 2013.
Građevinarstvo	1,765	1,781
Trgovina	1,821	1,869
Usluge, turizam, ugostiteljstvo	2,070	1,154
Transport, skladištenje, PTT, komunikacije	313	406
Trgovina nekretninama	139	265
Administracija, druge javne usluge	17	9
Stanovništvo	2,174	2,330
Nerezidenti	9,185	8,719
Ostalo	9,350	7,127
	<u>26,834</u>	<u>23,660</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2014. godine

17. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

a) Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

	31. decembar 2014.	U hiljadama EUR 31. decembar 2013.
Akcije u društva koja se bave finansijskom djelatnošću	908	561
Ostali rezidenti	-	251
Akcije u društva koja se bave nefinansijskom djelatnošću	185	170
Obveznice za restituciju	3	2
Obveznice stare devizne štednje	6	5
	<u>1,102</u>	<u>989</u>

Akcije društava koja se bave finansijskom djelatnošću sa stanjem na dan 31. decembar 2014 godine u iznosu od EUR 908 hiljada (31. decembra 2013: EUR 561 hiljadu) odnose se na sledeće hartije:

U hiljadama EUR	31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
Montenegroberza AD, Podgorica	123	123
Oif atlas mont AD, Podgorica	325	324
Zif atlas mont AD, Podgorica	112	99
Atlas Life AD, Podgorica	250	-
Ostali	98	15
	<u>908</u>	<u>561</u>

Akcije u društva koja se bave nefinansijskom djelatnošću sa stanjem na dan 31. decembra 2014. godine u iznosu od EUR 185 hiljada (31. decembra 2013: EUR 170 hiljada) odnose se na hartije kako slijedi:

U hiljadama EUR	31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
- Bolnica Meljine AD, Herceg Novi	125	125
- Montenegro Expres AD, Podgorica	4	-
- Crnogorski elektro prenosni sistem AD, Podgorica	4	3
- Jugopetrol AD, Kotor	11	6
- Luka Bar AD, Bar	2	1
- Kontejnerski terminal i generalni tereti AD, Bar	2	2
- HTP Atlas Hotels Group AD	3	-
- Crnogorski Telekom AD, Podgorica	31	31
- Ostalo	3	2
	<u>185</u>	<u>170</u>

b) Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja

	31. decembar 2014.	U hiljadama EUR 31. decembar 2013.
Državni zapisi	570	50
Neamortizovani diskont	(3)	-
	<u>567</u>	<u>50</u>

Na dan 31. decembra 2014. godine stanje hartija od vrijednosti koje se drže do dospelja iznosi EUR 570 hiljada (2013. godine: EUR 50 hiljada) i odnosi se na kupovinu državnih zapisa sa rokom dospelja od 182 dana, koje je emitovalo Ministarstvo finansija Crne Gore. Stanje se sastoji iz državnih zapisa kupljenih na aukcijama u periodu od avgusta do decembra 2014 godine, sa stopama prinosa od 1.12% do 2.31%.

Neamortizovani diskont po osnovu državnih zapisa na kraju godine je EUR 3 hiljade. Dio zapisa je finansiran iz sredstava obavezne rezerve koja Banka drži kod Centralne Banke Crne Gore. U skladu sa Odlukom o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne Banke Crne Gore („Sl. list CG“ 35/11, 22/12, 61/12 i 57/13), Banka može do 30% obavezne rezerve izdvojiti i držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora ročnosti do 182 dana i do 13% obavezne rezerve izdvojiti i držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora ročnosti do 91 dan.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

17. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (nastavak)

c) Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala

Banka ima učešće u kapitalu Atlas banke a.d., Podgorica u iznosu od EUR 1,261 hiljadu (1.93%) u obliku 706 komada običnih akcija tržišne vrijednosti EUR 1,786 hiljada (2013: EUR 1,261 hiljadu).

d) Investicije u zavisna preduzeća

Banka je osnovala preduzeće Global Carbon d.o.o., Podgorica u ukupnom iznosu osnivačkog kapitala od EUR 2,000 hiljada. Banka je na dan 31. decembra 2014. godine 100% vlasnik preduzeća Global Carbon d.o.o., Podgorica. Na dan 31. decembra 2008. godine bilo je uplaćeno EUR 1,500 hiljada osnivačkog kapitala, dok je do 9. januara 2009. godine uplaćeno preostalih EUR 500 hiljada.

18. NEKRETNINE, POSTROJENJE I OPREMA

Kretanja na nekretninama, opremi i ostalim sredstvima za 2014. godinu i 2013. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR	Ulaganja u			Osnovna sredstva u pripremi	Ukupno
	Kompjuteri	tudja osnovna sredstva	Ostala sredstva za rad		
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januar 2013. godine	365	465	191	1,146	2,167
Povećanja	-	-	-	104	104
Prenosi	8	-	9	(17)	-
Prenos na nematerijalna ulaganja	-	-	-	(94)	(94)
Otuđenja i rashodovanja	(2)	-	-	-	(2)
Stanje, 31. decembar 2013. godine	371	465	200	1,139	2,175
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januar 2014. godine	371	465	200	1,139	2,175
Nabavke u toku godine	-	-	-	63	63
Prenosi	8	-	2	(10)	-
Prenos na nematerijalna ulaganja	-	-	-	(48)	(48)
Stanje, 31. decembar 2014. godine	379	465	202	1,144	2,190
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januar 2013. godine	328	207	140	-	675
Amortizacija (napomena 11)	25	46	14	-	85
Otuđenja i rashodovanja	(2)	-	-	-	(2)
Stanje, 31. decembar 2013. godine	351	253	154	-	758
Stanje, 1. januar 2014. godine	351	253	154	-	758
Amortizacija (napomena 11)	14	48	14	-	76
Stanje, 31. decembar 2014. godine	365	301	168	-	834
Sadašnja vrijednost:					
- 31. decembra 2014 godine	14	164	34	1,144	1,356
- 31. decembra 2013. godine	20	212	46	1,139	1,417

Na dan 31. decembra 2014 godine, Banka nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

19. NEMATERIJALNA SREDSTVA

U pregledu koji slijedi prikazana su kretanja na nematerijalnim sredstvima u toku 2014. godine i 2013. godine:

U hiljadama EUR

	Licence	Aplikativni softver	Ukupno
Nabavna vrijednost			
Stanje, 1. januar 2013. godine	166	777	943
Prenos sa investicija u toku	50	44	94
Stanje, 31. decembar 2013. godine	<u>216</u>	<u>821</u>	<u>1,037</u>
Nabavna vrijednost			
Stanje, 1. januara 2014. godine	216	821	1,037
Prenos sa investicija u toku	45	3	48
Stanje, 31. decembra 2014. godine	<u>261</u>	<u>824</u>	<u>1,085</u>
Ispravka vrijednosti			
Stanje, 1. januar 2013. godine	72	659	731
Amortizacija (napomena 11)	33	66	99
Stanje, 31. decembar 2013. godine	<u>105</u>	<u>725</u>	<u>830</u>
Stanje, 1. januar 2014. godine	105	725	830
Amortizacija (napomena 11)	42	47	89
Stanje, 31. decembar 2014. godine	<u>147</u>	<u>772</u>	<u>919</u>
Sadašnja vrijednost:			
- 31. decembra 2014. godine	<u>114</u>	<u>52</u>	<u>166</u>
- 31. decembra 2013. godine	<u>111</u>	<u>96</u>	<u>207</u>

20. OSTALA FINANSIJSKA POTRAŽIVANJA

U hiljadama EUR

	31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
Potraživanja po osnovu konzorcijuma	2,333	2,333
Avansi	1	46
Potraživanja po osnovu depozitarnih poslova	70	53
Potraživanja od državnih fondova	37	49
Ostala finansijska potraživanja	11	7
	<u>2,452</u>	<u>2,488</u>
<i>Ispravka vrijednosti ostale aktive</i>	<u>(44)</u>	<u>(44)</u>
	<u>2,408</u>	<u>2,444</u>

Potraživanja po osnovu konzorcijuma između povezanih lica Atlas banke AD Podgorica, Atlas CAP DOO, Podgorica i Banke, odnose se na kupovinu Centra Vojno Medicinske Ustanove Meljine, Herceg Novi, prilikom čije kupovine je Banka platila dio kupoprodajne cijene u ime i za račun Atlas CAP DOO, Podgorica. Atlas CAP DOO, Podgorica se potpisivanjem *Protokola* sačinjenog 3. februara 2010. godine između članica Ugovora o konzorcijumu obavezao da uplati Banci preplaćeni iznos sredstava na ime kupoprodajne cijene, i to: EUR 2,327 hiljada na ime kupovine 5,172,077 obveznica oznake FO02, po cijeni EUR 0.45, i dio provizije naplaćen od strane CDA u iznosu od EUR 6 hiljada. Za period od potpisivanja *Protokola* do dana povraćaja sredstava obračunava se kamata u visini od 2% na godišnjem nivou. Potraživanje, prema Aneksu br. 5 *Protokola*, dospijeva na naplatu 31. decembra 2015. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2014. godine

21. OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	1,246	1,246
Plemeniti metali	3	3
Unaprijed plaćeni troškovi	50	30
	<u>1,299</u>	<u>1,279</u>
<i>Ispravka vrijednosti stečene aktive</i>	(37)	-
	<u>1,262</u>	<u>1,279</u>

Stečena aktiva u iznosu od EUR 1,246 hiljada na dan 31. decembra 2014. godine (31. decembra 2013: EUR 1,246 hiljada) se odnosi na sredstva stečena na osnovu aktiviranja sredstava obezbeđenja kredita. Ova sredstva se vode po knjigovodstvenoj vrijednosti, ili po tržišnoj vrednosti umanjenoj za troškove obezvređenja koji su u 2014 godini kreirani u iznosu od EUR 37 hiljada.

Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list CG” br. 24/09, 66/10, 58/11, 61/12, 13/13 i 51/13), propisano je da iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi 40% sopstvenih sredstava banka tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju ukupnog iznosa sopstvenih sredstava banke. Ulaganjima u nepokretnosti ne smatra se sticanje nepokretnosti u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja problematičnog duga, u stečajnom postupku, postupku likvidacije, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja banke, ukoliko od dana sticanja nepokretnosti nije prošlo više od četiri godine. Propisima Centralne banke Crne Gore nije propisan rok u kome Banka mora da proda sredstva stečena naplatom potraživanja.

22. DEPOZITI KLIJENATA

Depozite Banke čine depoziti koje su uložili:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
Depoziti po viđenju:		
- opštine	6	5
- privredna društva u privatnom vlasništvu	5,155	1,575
- preduzetnici	775	133
- fizička lica	491	333
- nevladine organizacije	26	21
- ostali	319	190
	<u>6,772</u>	<u>2,257</u>
Kratkoročni depoziti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	1,158	1,070
- fizička lica	5,593	2,997
- ostali	910	575
	<u>7,661</u>	<u>4,642</u>
Dugoročni depoziti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	36	34
- fizička lica	5,068	2,725
- ostali	2,012	1,500
	<u>7,116</u>	<u>4,259</u>
	<u>21,549</u>	<u>11,158</u>
<i>Obaveze za kamate i ostala pasiva</i>		
Fakturisana kamata: depoziti	1	-
Vremenska razgraničenja: depoziti	272	178
	<u>21,822</u>	<u>11,336</u>

Depoziti po viđenju stanovništva u EUR su deponovani po kamatnoj stopi od 0-1.5% na godišnjem nivou, odnosno u stranim valutama po kamatnoj stopi od 0.75% na godišnjem nivou.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2014. godine

22. DEPOZITI KLIJENATA (nastavak)

Oročeni depoziti stanovništva u EUR sa rokom dospijeća do:

- 3 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 3.30% godišnje
- 6 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 4.75% godišnje
- 12 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 5.75% godišnje
- 24 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 6.00% godišnje
- 36 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 6.50% godišnje.

Oročeni depoziti stanovništva u stranim valutama sa rokom dospijeća do:

- 3 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 1.75% godišnje
- 6 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 2.25% godišnje
- 12 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 3.00% godišnje
- 24 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 3.05% godišnje
- 36 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 3.10% godišnje.

Oročeni depoziti pravnih lica u EUR sa rokom dospijeća do:

- 3 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 2.75% godišnje
- 6 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 3.50% godišnje
- 12 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 4.50% godišnje
- 24 – 36 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 5.75% godišnje

Oročeni depoziti pravnih lica u stranim valutama sa rokom dospijeća do:

- 3 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 2.75% godišnje
- 6 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 3.50% godišnje
- 12 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 4.50% godišnje
- 24 - 36 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 5.75% godišnje

Na dan 31. decembra 2014. godine Banka ima EUR 6,627 hiljada (31. decembra 2013: EUR 1,528 hiljada) namjenskih depozita koji predstavljaju sredstva obezbjeđenja datih kredita i plasmana.

23. POZAJMLJENA SREDSTVA OD BANAKA I OSTALIH KLIJENATA

U toku 2014. godine Centralna banka Crne Gore je poslala dopis bankama da se počevši od mjesečnih i kvartalnih izvještaja sa stanjem na dan 30. juna 2014. godine izvrši evidencija pozajmica od Evropske investicione banke (EIB) i institucija koje imaju sličnu djelatnost na računima ostale depozitne institucije/ostale finansijske institucije, nerezidenti, budući da pripadaju sektoru ostalih finansijskih institucija. Banka je u skladu sa instrukcijama evidentirala pozajmice od Evropske investicione banke (EIB), na navedeni način i po bilansnoj šemi ih iskazala u okviru pozicije Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata. Na osnovu ove instrukcije nije vršena reklasifikacija uporednih podataka.

Na dan 31. decembra 2014. godine, obaveze po uzetim kreditima i pozajmicama u iznosu od EUR 6,147 hiljada (2013: EUR 5,448 hiljada) uključuju pozajmljena sredstva kako sljede:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
Evropska investiciona banka	4,862	5,438
Investiciono razvojni fond AD, Podgorica	1,275	-
Direkcija za mala i srednja preduzeća	10	10
	6,147	5,448

Na dan 31. decembra 2014. godine, Banka ima obaveze prema Evropskoj investicionoj banci po osnovu dugoročnih kredita u iznosu od EUR 4,862 hiljada (2013: EUR 5,438 hiljada) koji je namijenjen za finansiranje investicionih projekata i podsticanja razvoja malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori. Kredit je odobren na period od 11 godina, sa godišnjom kamatnom stopom od 3.16%-4.04%. Po navedenim kreditima Banka nema obavezu ispunjenja finansijskih pokazatelja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

23. POZAJMLJENA SREDSTVA OD BANAKA I OSTALIH KLIJENATA (nastavak)

Pregled kredita odobren od strane Evropske investicione banke prikazan je u tabeli kako sljedi:

	Period/ Godina	Godišnja kamatna stopa	U hiljadama EUR	
			31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
Evropska investiciona banka	11	3.85%	1,333	1,556
Evropska investiciona banka	11	4.04%	1,882	2,000
Evropska investiciona banka	11	3.33%	828	946
Evropska investiciona banka	11	3.16%	819	936
			<u>4,862</u>	<u>5,438</u>

Dospijeće obaveza po kreditima odobrenim od strane Evropske investicione banke prikazano je u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
do 1 godine	693	575
od 1 do 2 godine	693	693
od 2 do 3 godine	693	693
od 3 do 4 godine	693	693
od 4 do 5 godina	693	693
preko 5 godina	1,397	2,091
	<u>4,862</u>	<u>5,438</u>

U 2014 godini su odobrene pozajmice od Investiciono razvojnog fonda AD, Podgorica za potrebe zajedničkog kreditiranja malih i srednjih preduzeća sa rokom dospjeća do 8 mjeseci.

	Period/ Godina	Godišnja kamatna stopa	U hiljadama EUR	
			31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
Investiciono razvojni fond AD, Podgorica	4	3.00%	22	-
Investiciono razvojni fond AD, Podgorica	4	1.00%	18	-
Investiciono razvojni fond AD, Podgorica	6	4.00%	465	-
Investiciono razvojni fond AD, Podgorica	8	4.00%	690	-
Investiciono razvojni fond AD, Podgorica	5	4.00%	80	-
			<u>1,275</u>	<u>-</u>

24. REZERVE

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
Rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu: - vanbilansnih izloženosti	2	4
	<u>2</u>	<u>4</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

25. OSTALE OBAVEZE

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
Obaveze po komisionim poslovima	31	23
Obaveze za ostale poreze	49	132
Obaveze po osnovu isplate dividendi	1	1
Obaveze prema dobavljačima	56	70
Ostala pasiva	25	55
Privremeni računi	38	40
	200	321

26. AKCIJSKI KAPITAL

Naziv akcionara	<u>31. decembar 2014.</u>			<u>31. decembar 2013.</u>		
	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća
Zatvoreni investicioni fond Atlas Mont a.d. u postupku transformacije	136,301	6,969	50.34%	136,301	6,969	50.34%
Atlas Invest DOO, Podgorica	30,122	1,540	11.12%	37,532	1,919	13.86%
Atlas Banka AD, Podgorica	25,000	1,278	9.23%	-	-	-
Atlas Grupa DOO, Podgorica	18,249	933	6.74%	43,249	2,211	15.97%
Kuzman Mladen	12,618	645	4.66%	12,618	645	4.66%
IBM zbirni kastodi račun	7,410	379	2.74%	6,000	307	2.22%
IOIF Atlas fond	6,000	307	2.22%	-	-	-
Elektroprivreda Crne Gore AD, Nikšić	4,140	212	1.53%	4,140	212	1.53%
Crnogorski elektroprenosni sistem AD, Podgorica	4,140	212	1.53%	4,140	212	1.53%
CKB zbirni kastodi racun 1	4,038	206	1.49%	524	10	0.19%
Stančić Nikša	3,265	167	1.21%	-	-	-
Direkcija šuma Pljevlja	3,138	160	1.16%	3,138	160	1.16%
Ostali akcionari	16,351	836	6.04%	23,130	1,199	8.54%
Ukupno	<u>270,772</u>	<u>13,844</u>	<u>100.00%</u>	<u>270,772</u>	<u>13,844</u>	<u>100.00%</u>

Kapital Banke sa stanjem na dan 31. decembar 2014. godine iznosi EUR 13,844 hiljade i čini ga 270,772 običnih akcija nominalne vrijednosti EUR 51.1292. Na dan 31. decembra 2013. godine akcijski kapital Banke je iznosio EUR 13,844 hiljade.

Zakon o bankama (Sl.list CG br 17/08 i 44/10) definisao je minimalni iznos novčanog kapitala u vrijednosti od EUR 5,000 hiljada. Na dan 31. decembra 2014.godine novčani kapital Banke je usaglašen sa novčanim minimumom.

27. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CENTRALNE BANKE CRNE GORE

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list CG“, br. 38/11 i 55/12), sopstvena sredstva Banke predstavljaju zbir osnovnog kapitala Banke i dopunskog kapitala Banke, umanjen za odbitne stavke. Sopstvena sredstva Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2014. godine iznose EUR 9,724 hiljada (31. decembra 2013. godine: EUR 10,392 hiljada).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2014. godine

27. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CENTRALNE BANKE CRNE GORE (nastavak)

Osnovni kapital Banke, formiran u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, na dan 31. decembra 2014. godine iznose EUR 11,724 hiljada (31. decembra 2013. godine: EUR 12,392 hiljada). Osnovni kapital Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2014. godine čine osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke: uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, naplaćene emisije premije, umanjani za iznos gubitka iz prethodnih godina, iznos nematerijalne imovine i nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti, kao i pozitivnu razliku između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, a koja je u primjeni na dan 31. decembra 2014. godine, Banka je obavezna da održava minimalan stepen koeficijenta solventnosti od 10%. Koeficijent solventnosti Banke na dan 31. decembra 2014. godine, iznosi 26.79% (31. decembra 2013. godine: 30.26%) i veći je od propisanog minimuma.

	Propisani Limit	Ostvareni pokazatelji poslovanja na dan 31. decembra 2014.
	CBCG	
Koeficijent solventnosti banke	min 10%	26.79%
Izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica	max 25%	24.52%
Zbir velikih izloženosti	max 800%	193.35%
Ukupna izloženost prema licima koja imaju kvalifikovano učešće u Banci	max 20%	1.21%
Ukupna izloženost prema licima povezanim sa Bankom	max 200%	31.64%
Ukupna izloženost prema zaposlenim licima u Banci	max 1%	0.14%
Koeficijent ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva	max 40%	27.40%
Koeficijent likvidnosti banke	min 1	5.88

28. VANBILANSNA EVIDENCIJA

	31. decembar 2014.	U hiljadama EUR 31. decembar 2013.
<i>Garancije:</i>		
- izdate plative garancije	5,570	988
<i>Sredstva obezbjeđenja:</i>		
- hipoteke	41,677	34,015
- zaloga	1,078	571
- hartije od vrijednosti	19,388	16,216
<i>Druge vanbilansne pozicije:</i>		
- memorandum računi za custody poslovanje	22,278	15,415
- memorandum računi za depozitarne poslove	62,444	13,473
- neopozive obaveze za davanje kredita	316	96
- komisioni poslovi	134	159
	152,885	80,933

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

28. VANBILANSNA EVIDENCIJA (nastavak)

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br.22/12, 55/12 i 57/13) potraživanja se iz bilansa banke prenose u internu evidenciju ako banka u postupku naplate potraživanja ocijeni da vrijednost potraživanja mjerena po amortizacionoj vrijednosti neće biti nadoknađena i da su ispunjeni uslovi za prestanak priznavanja finansijskog sredstva, što uključuje i sljedeće slučajeve:

- 1) za neobezbijeđeno potraživanje:
  - kada je nad dužnikom otvoren stečajni postupak koji traje duže od jedne godine, ili
  - ako dužnik kasni sa plaćanjem duže od dvije godine;
- 2) za obezbijeđeno potraživanje, kada dužnik kasni sa plaćanjem duže od četiri godine, odnosno ako banka u tom periodu nije primila nijednu uplatu od realizacije kolaterala.

U skladu sa važećom regulativom banka navedena potraživanja isknižava iz bilansne evidencije i dalje vodi u internoj evidenciji do momenta njihove naplate ili definitivnog otpisa.

Iznosi glavnice i kamate u internoj evidenciji su prikazani kako slijedi:

U hiljadama EUR	2014.	2013.
Glavnica	1,123	1,119
Kamata	3	20
Stanje na dan 31. decembra	1,126	1,139

29. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Banka obavlja brojne transakcije sa povezanim licima u toku svog redovnog poslovanja. Povezana lica su: pravna lica koja su članovi Atlas grupe, kao i ključno rukovodstvo Banke. Transakcije uključuju plasmane, depozite, transakcije u stranoj valuti i lična primanja članova Uprave i lica sa zaključenim individualnim ugovorima u Banci.

Obim transakcija sa povezanim licima, stanje sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2014. i 2013. godine i odnosni rashodi i prihodi u bilansu uspjeha prikazani su u sljedećim tabelama:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
Potraživanja		
<i>Namjenski depoziti</i>		
Atlas capital Financial Services Limited, Limasol	809	73
<i>Dati krediti</i>		
Atlas invest DOO, Podgorica	158	400
Univerzitet Mediteran, Podgorica	2,180	2,194
RTV Atlas DOO, Podgorica	110	110
Atlas CAP DOO, Podgorica	-	25
Rekreaturs DOO, Budva	145	115
Atlas grupa DOO, Podgorica	292	300
RT Mimoza DOO, Herceg-Novci	1,540	660
	4,425	3,804
<i>Kamata</i>		
Atlas invest DOO, Podgorica	24	-
Univerzitet Mediteran, Podgorica	149	-
RTV Atlas DOO, Podgorica	11	-
Atlas grupa DOO, Podgorica	33	-
RT Mimoza DOO, Herceg-Novci	71	-
	288	-
<i>Ostala potraživanja</i>		
Atlas CAP DOO, Podgorica	2,333	2,333
Trojica DOO, Pljevlja	432	432
Obnova AD, Pljevlja	465	465
	3,230	3,230
Ukupno potraživanja	8,752	7,107

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

29. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

	31. decembar 2014.	U hiljadama EUR 31. decembar 2013.
Obaveze		
Depoziti po viđenju		
DZU Atlasmont AD, Podgorica	36	12
ZIF asmont AD, Podgorica	14	-
Atlas Capital Financial services	757	16
Atlas Group Limited	1	-
Društvo za upravljanje penzionim fondom Atlas Penzija AD, Podgorica	2	-
Atlas Life AD, Podgorica	7	5
	<u>817</u>	<u>33</u>
Oročeni depoziti		
Global Carbon DOO, Podgorica	100	540
Atlas Grupa DOO, Podgorica	3,020	-
DZU Atlasmont AD, Podgorica	100	100
Atlas Group Limited	100	100
Atlas Life AD, Podgorica	1,483	1,081
Atlas banka AD, Podgorica	950	5,400
Društvo za upravljanje penzionim fondom Atlas Penzija AD, Podgorica	300	300
	<u>6,053</u>	<u>7,521</u>
	<u>6,870</u>	<u>7,554</u>
Potraživanja/(Obaveze), neto	<u>1,882</u>	<u>(447)</u>
	2014.	2013.
Prihodi od kamata:		
- na kredite	346	456
Prihodi od naknada:		
- krediti	1	5
- depozita	42	64
	<u>43</u>	<u>69</u>
	<u>389</u>	<u>525</u>
Rashodi kamata:		
- na depozite	154	98
Reklame i marketing	180	138
	<u>334</u>	<u>236</u>
Neto prihodi	<u>55</u>	<u>289</u>

Na dan 31. decembra 2014. godine, potraživanja od zaposlenih iznose EUR 112 hiljada (2013: EUR 144 hiljade) a odnose se na kredite zaposlenima.

Banka je tokom 2014 godine isplatila ključnom rukovodstvu koje uključuje Glavnog izvršnog direktora, izvršne direktore i direktore sektora iznos od EUR 112 hiljada na ime naknada (2013: EUR 92 hiljade). Članovima Odbora direktora i Odbora za reviziju na ime naknada je isplaćen iznos od EUR 48 hiljada (2013: EUR 42 hiljade).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2014. godine

30. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI (za potrebe sastavljanja Iskaza o tokovima gotovine)

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
Gotovina u blagajni u eurima	202	238
Gotovina u blagajni u stranoj valuti	83	57
Žiro račun	673	642
Korespodentni računi kod inostranih banaka	2,473	323
	<u>3,431</u>	<u>1,260</u>

31. SUDSKI SPOROVI

Na dan 31. decembra 2014. godine protiv Banke se vode dva sudska spora u ukupnom iznosu od EUR 28 hiljada (u 2013. godini Banka je imala nekoliko sudskih sporova u vrijednosti od EUR 49 hiljada). Rukovodstvo Banke i pravna služba procijenjuju da se ne očekuju negativni ishodi sporova koji mogu imati materijalno značajne efekte na finansijske iskaze Banke. Spor vrijednosti EUR 16 hiljada je okončan u korist banke tokom 2015. godine, dok je drugi spor privremeno odložen.

32. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA

Banka je u 2014. godini tužila Poresku upravu pred nadležnim organima po osnovu Rješenja iz 2013. godine kojim je Poreska uprava naplatila od banke EUR 116 hiljada, na ime obračunatog PDV-a za intelektualne usluge u toku vršenja kontrole. Tokom aprila 2015. godine, Banka je dobila Rješenje u svoju korist kojim se prethodno rješenje Poreske uprave stavlja van snage.

Tokom aprila 2015. godine, Banka je primila od Centralne banke Crne Gore (u daljem tekstu: CBCG) izvještaj o kontroli izvršenoj na finansijskim iskazima Banke sa stanjem na dan 31. decembar 2014. godine. Glavni nalazi u ovom izvještaju odnose se na klasifikaciju izloženosti u skladu sa zahtjevima CBCG, izuzetno visoku koncentraciju izloženosti Banke prema licima koja su povezana sa Bankom i visoko učešće restrukturiranih kredita u ukupnim kreditima Banke, kao i prekoračenje za izloženosti prema jednoj banci i jednoj grupi od dva povezana pravna lica u odnosu na propisani limit shodno Zakonu o bankama odnosno 25% sopstvenih sredstava Banke. Prekoračenje izloženosti prema jednoj banci je otklonjeno u januaru 2015. godine, a prekoračenje prema jednoj grupi od dva povezana pravna lica u aprilu 2015. godine. Rukovodstvo Banke sprovodi aktivnosti usmjerene na otklanjanje nedostataka identifikovanih tokom kontrole CBCG i Banka je 11. maja 2015. godine poslala CBCG-u Obavještenje o postupanju Banke u skladu sa nalazima kontrole CBCG.

33. PORESKI RIZICI

Poreski zakoni Crne Gore se često različito tumače i predmet su čestih izmjena. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva Banke. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od kada je obaveza nastala. Rukovodstvo Banke smatra da su poreske obaveze evidentirane u priloženim finansijskim iskazima pravilno iskazane.

34. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2014. i 2013. godine bili su:

	31. decembar 2014.	31. decembar 2013.
USD	1.2160	1.3783
CHF	1.2028	1.2259
GBP	0.7823	0.8364

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

35. OPŠTI PODACI O BANCIMA

U skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih iskaza banaka („Sl. list CG“, br. 15/12 i 18/13) opšti podaci o Bancima su prezentirani kako slijedi:

Naziv Banke: Invest banka Montenegro AD, Podgorica;
 Adresa: Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 115., 81000 Podgorica;
 Matični broj: 2009960
 Telefon/Fax: Tel: +382 20 407 900; +382 20 407951
 Adresa internet stranice: www.invest-banka.com
 Broj zaposlenih na dan 31. decembar 2014. godine je 30 zaposlenih.
 Žiro račun: 907-54501-62

Podaci o predsjedniku i članovima odbora direktora

	Ime i prezime	Datum rođenja	Podaci o prebivalištu	
			Mjesto	Adresa (ulica i broj)
1. Predsjednik	Ljiljana Milić	10.06.1948	Beograd	Bulevar Zorana Đinđića br.100
2. član	Burzan Sonja	22.05.1961	Podgorica	B.Jovanovića br.3
3. član	Martinović Igor	31.05.1976	Podgorica	Njegoševa br.3 58 Hurstwood Road
4. član	Basil Petrides	05.09.1963	London	London NW11 0AU
5. član	Dašić Predrag	07.11.1954	Podgorica	Vasa Raičkovića br.34
Glavni izvršni direktor i Izvršni direktor ovlašten za potpisivanje	Zoran Nikolić	05.02.1978	Podgorica	Velisa Mugosa bb

Deset najvećih akcionara Banke su:

Ime i prezime / naziv kompanije	Adresa prebivališta /poslovna adresa (mjesto ulica i broj)	Podaci o akcijama	
		broj akcija	procentualno učešće
ZIF ATLASMONT	Crna Gora	136,301	50.34%
ATLAS INVEST DOO	Crna Gora	30,122	11.12%
ATLAS BANKA	Crna Gora	25,000	9.23%
KUZMAN MLADEN	Crna Gora	12,618	4.66%
IK ZBIRNI CUSTODY RACUN 1	Crna Gora	7,410	2.74%
OIF ATLASMONT	Crna Gora	6,000	2.22%
ELEKTROPRIVREDA CRNE GORE	Crna Gora	4,140	1.53%
AD PRENOS	Crna Gora	4,140	1.53%
STANCIC NIKSA	Crna Gora	3,265	1.21%
DIREKCIJA SUMA PLJEVLJA	Crna Gora	3,138	1.16%

Ukupan iznos akcionarskog kapitala EUR 13,844 hiljada

Emisije akcija i oznake emisija:

Redovne akcije

Oznaka emisije	Nominalna vrijednost akcija	Broj akcija
Sv.transformacija	51.1292	13,340
Iz dobiti	51.1292	7,088
Nova emisija	51.1292	35,000
Javna ponuda	51.1292	17,705
Dokapitalizacija	51.1292	15,340
Javna ponuda	51.1292	13,570
Nova emisija	51.1292	19,559
Konverzija	51.1292	149,170

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2014. godine

35. OPŠTI PODACI O BANCI (nastavak)

Prioritetne akcije

Oznaka emisije	Nominalna vrijednost akcija	Broj akcija
Javna ponuda	51.1292	95,792
Nova emisija	85	16,221
Usitnjavanje	51	26,967
Iz dobiti	51.1292	25,063
Iz dobiti	51.1292	1,348

Međunarodni identifikacioni broj redovnih akcija (ISIN): MEIBMNRA1PG0

Berza i kotacije u koju su uvrštene akcije: Montenegroberza AD Podgorica, B lista.

Cijena akcija na berzi:

Redovne akcije:

	<u>Redovne akcije</u>	
	<u>Najniža</u>	<u>Najviša</u>
u prethodnoj godini	51.1250	51.1250
u tekućoj godini	51.1250	51.1250

Cijena akcija na početku i na kraju izvještajnog perioda su EUR 51,1250:

Tržišna kapitalizacija: EUR 13,844 hiljada

Knjigovodstvena vrijednost po akciji:

u prethodnoj godini	51.1292
u tekućoj godini	51.1292

Revizorska kuća koja je izvršila reviziju finansijskih iskaza za 2013. godinu: Deloitte d.o.o. Podgorica, Bulevar Svetog Petra Cetinjskog bb, zgrada Maxim.